DOĞAN KARDEŞ

SAYI 33, HAZİRAN 1991, YIL:3, AYLIK DERGİ, KDV DAHİL 4.000 TL

AKTİF BANKACILIK

Şimdi gençler çok şanslı!
Hepsi
GENÇ TELECARD'lı...

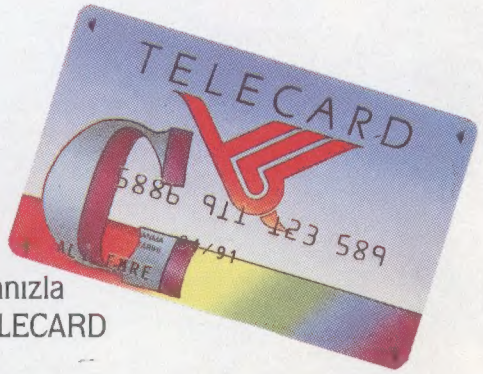

TELECARD'ı tanıyor, kolaylıklarını görüyor, ama yaşınız nedeniyle kullanamıyordunuz.

Şimdi Yapı Kredi'de kendi adınız ve kendi imzanızla hesap açacak ve GENÇ TELECARD alacaksınız*.

Şifrenizi yalnız siz bilecek, kendi başınıza para çekeceksiniz. Özgürce, güvenle...

Üstelik dilediğiniz an! Sabah, akşam, hafta sonu, yılbaşı, tatil, bayram.

GENÇ TELECARD... İşte paranız şipşak!

TELE 24'lü bir Yapı Kredi Şubesine geldiniz.
GENÇ TELECARD'ınızı kapıdaki yuvaya soktunuz.
Yeşil ışık yandı, "çıt" kapı açıldı. Şimdi TELEBANKA'yla baş başasınız. Kartı makineye verdiniz... İşte ekranda isminiz!
Düğmelere basın, şifrenizi yazın, işlemlere başlayın.
Para çekin, para yatırın, ne kadar paranız kaldı bir bakın.
Heyecanlı, zevkli, çok kolay!

GENÇ TELECARD'la gençliğe yeni bir hayat!

YAPI KREDİ
"hizmette sınır yoktur"

* 14-18 yaş arası gençler GENÇ TELECARD sahibi olabilir.

DOĞAN KARDEŞ

1945'TEN BERİ TÜRK ÇOCUKLARININ DERGİSİ

Sayı 33, Haziran 1991

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti. Adına Sahibi: Ömer KAYALIOĞLU

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Müdür: Turhan ILGAZ

Yazı İşleri Müdürü: Nevzat BASIM
Sanat Yönetmeni: Erdoğan UĞURLU
Yayın Danışmanı: Doç. Dr. Türkel MİNİBAŞ
Yazı İşleri: Selda BAYBARA, Ayşegül KOŞAN, Sema Polat ÖĞÜT

Grafik Uygulama: Zeynep ARSLAN, Behice BALTA,Tansel BAYBARA, Zahide GÖREN

Katkıda Bulunanlar: Sevda Fırat AK, Hasan AYDIN,Tuncay BATIBEKİ, Nesrin BARAZ, Muzaffer BUYRUKÇU, Adnan ÇAKMAKÇIOĞLU, Gülten DAYIOĞLU, Lalegül ERGUN, Nazan ERKMEN,Bahadır İŞLER, Feridun ORAL, Ateş SUNAY

Kapak Deseni: Bahadır İŞLER

Reklam ve Pazarlama Müdürü: Metin MERİÇBOYU

Abone ve Bilgi İşlem: Figen MANGALTEPE, Deniz ONAT

Pazarlama Temsilcileri: Şule ALTUNDİREK, Emre BİTİK, Avni ÇAĞIRIR, Gamze HOŞOL, Füsun İNSEL, Serkan İYİGÜN, Deniz Gökçen OĞUZ, Ender PAKİŞ

Muhasebe: Levent ALTUNBEK, Işın EVİRGEN

Depo Sorumlusu: Nihat YAKICI

Renk Ayırımı, Film ve Montaj: Laçin Repro
Baskı: Media Print
Dağıtım: GAMEDA

İlan Koşulları:

Arka Kapak	: 5.000.000 TL
Kapak İçleri	: 4.500.000 TL
İç Sayfalar	: 4.000.000 TL
İnsört	: 6.500.000 TL

Fiyatı: 4.000 TL (KDV dahil)
KKTC Fiyatı: 6.000 TL
Abone Bedeli (yalnız 1 yıllık) : 45.000 TL
Taahhütlü Gönderi: 70.000 TL
Yurt Dışı: 20 US $, 30 DM

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti.
Yeniçeriler Cad. Sinekli Medrese Sk. No:1, Kat:3
Beyazıt/İSTANBUL

Telefon: 516 93 23 - 516 85 32 - 516 89 83
Faks: 516 13 51

FUARDA BİZ DE VARDIK!

Grafiker fuarcılık, tanıtım şirketince, 15-19 Mayıs 1991 tarihlerinde, Ankara'da düzenlenen '1. Kitap Fuarı' nı Devlet Bakanı'mız Ercüment Konukman açtı. Fuarda Doğan Kardeş'in de bir stand'i vardı. Fotoğrafta, Devlet Bakanı Ercüment Konukman ve Ankara Valisi Saffet Arıkan Bedük, Doğan Kardeş stand'inde, dergimizin Reklâm ve Halkla İlişkiler Müdürü Metin Meriçboyu ile sohbet ederken görülüyor.

ATEŞ YAKMAZ, ÇİZER

Ateş Sunay, dergimizde imzasını tanıdığınız bir çizerimiz. Pek çok sayımızın kapağını Ateş çizdi. Şimdilerde 'Yaşanmış Hayvan Öyküleri'ni resimliyor.

Ateş Sunay, 1943 yılında Erzincan ilimizin Refahiye ilçesinde doğdu. Kız Teknik Okulu'nun Yüksek Resim Bölümü'nü bitirdi. İki yıl resim ve sanat tarihi öğretmenliği yaptı. 1968 yılından 1986 yılına dek TRT'de televizyon grafikerliği görevini aralıksız sürdürdü. TRT'den ayrıldıktan sonra çocuk öyküleri, afişler resimledi. Kendi deyişiyle, "Ateş çizdi, çizdi, çizdi daha da çizecek."

POSTA KUTUSU

ÜMİT CAN ÖZGÜN - REŞAT NURİ GÜLTEKİN İLKOKULU KOŞUYOLU-İST.

ÜŞÜDÜM

Üşüdüm bütün gece üşüdüm
Ne beni sıcak tutacak bir yorganım var.
Ne yumuşacık bir yastığım.
Yumuşak bir yastığım
Sıcak bir yorganım olsa bile
Her akşam üstümü örtecek
Sevgi dolu gönlüyle bana
İyi geceler diyecek bir annem
Bir yakınım var.
Aradım bütün yıl aradım
Ömrümün sonuna kadar arayacağım
Bıktım aramaktan yumuşak yastığı
Sıcak yorganı ve sevgi dolu anneyi
Tanrım! Yolla bana onları
Bıktım sokak kenarlarında uyumaktan.
Tanrım! Ne olursun yolla bana üç isteğimi ...

Şirin ŞİNİKÇİ/ANKARA

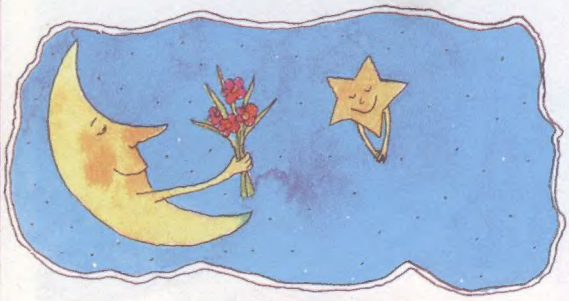

AY VE YILDIZIN AŞKLARI

Ay ve Yıldız okul arkadaşıydılar.
Yalnız, şimdi okulları bitmişti.
Bütün herkes onları çok severdi.
Laf aramızda, Ay'la Yıldız bir gökcismidir.
Daha, genç oldukları için, haberleri bile yok.
Ama ne olursa olsun birbirlerini çok severlerdi.
Bir gün Yıdız'la Ay'ın arasında çok heyecanlı bir şey oldu:
Ay Yıldız'a bir çiçek getirdi. Yıldız şaşakaldı.
İki santimetre kala öpüştüler
Ve çok mutlu bir hayat sürdüler.

Zeynep ÖRGEN/İSTANBUL

RESSAM

Bir elinde palet,
Öbür elinde fırça.
Başlarsın resmine
Güzel ressam.

Bitirince resmini,
Neşelenirsin hemen.
Sergilersin resmini,
Güzel ressam.

Başarılısın, sevinçlisin
Çeşit çeşit boyaların,
Yaratırsın harikaları
Güzel ressam.

Nergis ÇETİNBOSTANOĞLU/İSTANBUL

TRT

Radyo, televizyon, iletişim,
Hepsi bir birleşim,
Kültür, bilgi, tecrübe
Tabii biraz eğlence.

Haber, dizi, spor ile
TRT hep yeniye
İlgi sevgi gelişim
Hepsi burda TRT

Utku Sabri SORGUN

KUZENİM

Akıllı mı akıllı,
Arkadaş canlısı,
Benim canım kuzenim.
Seviyor oynamayı,
Biraz eğlenmeyi,
Benim canım kuzenim.
İyi geçinir herkesle,
Mutluluk okunur yüzünde,
Temizlik, düzen en başta ona göre
Ulaşacak başarıya böyle giderse.
Kötü davranışı yok ki,
Size söyleyeyim.
Tanıyorum ben onu,
Hep iyi yönleriyle,
Diliyorum ki:
"Ömrü boyunca kalsın hep böyle"

Özge ALTINOK/İSTANBUL

ÇITIR BÖCEKLERİ

Sibel 4. sınıfı bitirmiş 5. sınıfa gidecekti. Yaz tatiline girmişlerdi. Sibel 5. sınıfa pekiyi ile geçmişti. Annesi Sibel'e:

— Bir sürprizim var, dedi.

— Neymiş? dedi Sibel.

— 4. sınıfı pekiyi ile bitirdiğin için seni bir köye götüreceğiz.

Sibel önce hımkım etti. Kendisinin denize gitmek, yüzmek istediğini söyledi. Annesi orada kendi yaşında arkadaşlarının olacağını söyleyince biraz yatıştı. O gün gelmişti. Sibel en güzel kıyafetini ve hasırdan yapılmış pembe kurdeleli şapkasını giydi. Yola çıkmışlardı bile. Çabucak da gelmişlerdi. Sibel çok şaşırmıştı. Çünkü karşısında duran kızların üstlerinde bir şalvar bir de altı üstü kazak vardı. Doğrusu böyle giyindiği için utanmıştı. Sibel kızların yanına giderek şöyle dedi:

—Bu kadar sıcakta bu kazakla sıcaklamıyor musunuz?

Kızlar gülüşerek Sibel'i boydan boya süzdüler:

—Bu kadar güzel elbiseyi ve şapkayı nereden aldın? dediler. Birdenbire aradan bir ses:

—Sen onları boşver. Şimdi seni sorguya çekip canını sıkarlar.

—Sen de kimsin?

—Ben Ahmet. Ya sen?

—Ben de Sibel.

Ahmet köy halkı tarafından sevilen canayakın bir çocuktu. Sibel'le Ahmet hemen kaynaşmışlardı. Oyuna dalıp günün sonunu getirmişlerdi.

Orada hemen hemen hiç ocak kullanılmaz. Ahmet'in annesi de birkaç tuğlayı bir araya getirip, üstüne ateş yakar. Birdenbire Ahmet :

—Sus sakın konuşma Sibel,dedi.

Sibel:

—Ama niye?

—İşte. Tuğlanın üstündeki o küçük ve siyah şeyler var ya işte biz onlara "çıtır böcekleri" deriz. Bu çıtır böcekleri köyün eğlencesidir. Genellikle çocuklar oynarlar. Bir düğün olduğu zaman bir çuval çıtır böceği toplarlar ve ateşe atarlar. O kadar güzel bir ses çıkar ki köylüler dayanamayıp oynarlar. Bu böcek yalnızca gölgede çıkar. Bu böceğin üstüne öyküler, şiirler yazılmıştır.

Sibel kaşlarını çattı ve başını salladı:

—Im! Im! İşte bu olmadı. Herşeyiniz güzel fakat bu güzel değil. Bu marifetli böcekleri böyle mi değerlendireceksiniz? Her köylü bu böcekten baksa kocaman olur, ünü iyice yayılır. Belki turistler onları görmeye gelir. Köyünüz kalkınır. Ahmet bu öneriyi düşündükten sonra kabul etti. Yarın sabah köy muhtarına gidip anlatırız,dedi. Ertesi günü muhtara gidip anlattılar. Muhtar önce reddetti. Daha sonra kabul etti ve şöyle dedi:

— Ben kabul ettim. Fakat köylülere nasıl kabul ettireceğiz?

Köylüler de önce muhtar gibi reddettiler. Fakat biraz düşününce onlar da kabul etti. Gerçekten de köylüler böceklere baktılar, böcekler kocaman oldu. Turistler gelip gördüler. Köylüler turistlere:

— Bir söz verirseniz alabilirsiniz, dediler.

Sözleri ise şuydu: Çıtır böceklerine çok iyi bakmalarını istiyorlardı. Turistler söz verdiler. Turistlerin verdikleri para ile müzik grubu kurdular. Bu müzik grubunu dinledikçe çıtır böceklerini ve Sibel'i hatırlıyorlardı.

Şirin ŞİNİKÇİ/ANKARA

EL YAZMASI KİTAPLAR

Hazırlayan: Hasan AYDIN

Gazete, radyo ve televizyonun olmadığı zamanları düşünebiliyor musunuz? İletişim aracı olarak yalnızca kitabın varolduğu Ortaçağ'da matbaa da henüz yoktu. Bilgi ihtiyacının karşılanmasında tek araç vardı: Çok az sayıda elyazması kitap... Ortaçağ'da yazılmış bir kitabın yüzyıllardan sonra bir müzede, karşımızda durması iki açıdan önemli: Birincisi, o günlerde üretilen bilgi ve düşüncenin bugüne ulaşması. İkincisi ise o kitabın kendi tarihi. Geçirdiği tehlikeler, eldeğiştirmeler, serüvenler... Üzerine bir kitap yazılacak kadar zengin ve uzun bir yaşam.

Kitabın kendi tarihi deyince önce yazma serüveni akla geliyor. Çünkü elyazması bir kitabın ortaya çıkması günlerce hatta aylarca sürebiliyordu. Ortaçağ'da kiliselerin, manastırların yazıevlerinde genç rahipler yazıcı olarak çalışırlardı. Giderek bir meslek olan kitap yazımı için aranan şartlar "çabuk, güzel ve doğru" yazabilmekti. Yazıevlerinin çok sessiz olması koşulu vardı. Görevliden bir kitap isteyen yazıcı eliyle sayfaları çevirme hareketi yapmalıydı. Dua kitabı haç işareti ile, ayin kitabı mumlardan akan hayali yağları silerek, dini inançlara uygun olmayan bir kitap ise köpek gibi kaşınarak istenirdi.

Genellikle kutsal kitaplar yazılıyordu bu dönemde. Yazıcılar, yazdıkları her harf karşılığında bir günâhlarının silineceğini düşünüyorlardı. Ve bu yüzden yüksek bir onura sahiptiler. Bir yazıcıyı öldürmenin cezası bir başrahibi öldürmenin cezası ile aynıydı. O günün hukuk anlayışına göre bu, önemli bir ayrıcalıktı.

10. yüzyıldan sonra üniversiteler açılmaya ve okuma-yazma oranı artmaya başlamıştı. Kitap üretimi ve satımı bir meslek olmuştu artık. Bu nedenle çok özenli kitaplar yazılıyordu ve bazıları resimlerle süsleniyordu. Kilisenin yanısıra üniversitelerde de kitap yazımı yaygınlaştı. Ancak gene de bir kitabın az sayıda kopyası olduğundan satılmaktan çok kiralanıyordu. Böylece daha çok kişiye ulaşıyordu kitaplar. İletişimin artması için kütüphaneler arası kitap değişimi ve kitap bağışı sık kullanılan yöntemlerdi.

Bu arada Ortaçağ'a özgü çok önemli bir kültürel olgu kitaplar aracılığı ile yaşandı. Kiliseler, hıristiyan dini inançlarına uygun bulmadıkları için ilkçağa ait felsefe kitaplarını çoğaltmıyor, kütüphanelerde saklıyorlardı. Oysa bu kitaplar Ortadoğu'daki islâm ülkelerinde çoktan Arapça'ya ve diğer dillere çevrilmişti. Avrupa'da üniversiteler açıldıktan sonra bu ilkçağa ait kitaplar Ortadoğu'dan Avrupa üniversitelerine geri döndüler. Tekrar Latince'ye, Yunanca'ya çevrildiler. Böylece yoğun kültürel ilişkiler yaşandı.

Türk - İslâm elyazmaları ise özellikle Osmanlı İmparatorluğu döneminde çoğaldı. Padişahların çoğu saray ve medreselerde kütüphaneler açtırarak kitapların çoğalmasına önayak oldular. Kitap yazmak nere-

Ortaçağ'da bir manastırda, kitap yazıcısı ▼

deyse kutsal bir görev oldu. Bu nedenlerle çok özenli kitaplar yazıldı ve yeni sanatlar doğdu, sanatçılar yetişti.

▲ *Bizans devri sonunda elle yazılmış bir kitap. Kitabın görülen sayfasında Musa peygamberin Kızıldeniz'i geçmesi anlatılıyor.*

Türk-İslâm yazmalarında en çok özen gösterilen ve en çok yazılan kitap elbette Kuran'dı. Özellikle Kuran'lar çok güzel bir yazıyla yazılıyor ve her sayfa çerçevelenip, kenarları süsleniyordu. Böylece süsleme sanatı yani tezhip ortaya çıktı. Saraylarda tezhip atölyeleri açılıyordu ve her dönemde değişik stiller gelişiyordu. Örneğin Lâle devrinde sayfa kenarları çiçek resimleri ile süsleniyordu. Bazı kitaplarda ise konu ile ilgili minyatür dediğimiz resimler yeralıyordu. Çok fazla elemeği, göznuru döküldüğü belli, ince ince işlenmiş minyatürlerden günümüze kalanları hâlâ hayranlıkla izleniyor ve tıpkı basımları yapılıyor.

İslâmi elyazmaları ile ortaya çıkan ve günümüzde az da olsa sürdürülen en önemli sanat belki de hat sanatıdır. Yani yazının kendisi. Osmanlıca harflerin eğrilikleri, yumuşaklıkları-hele harfler yanyana geldiğinde resimsel bir etki yaratıyorlar. Bu farkedildikten sonra çeşitli yazı biçimleri geliştirilmiş: Kufi, sülüs, celi, nesih... gibi. Her yazı türü farklı yerlerde kullanılmış ama hat sanatı, kitap yazımından öte kendi başına da gelişmiş durumda. Özenle yazılmış yalnızca bir kelime bile duvara asılacak bir sanat ürünü olarak günümüzde de büyük ilgi görüyor.

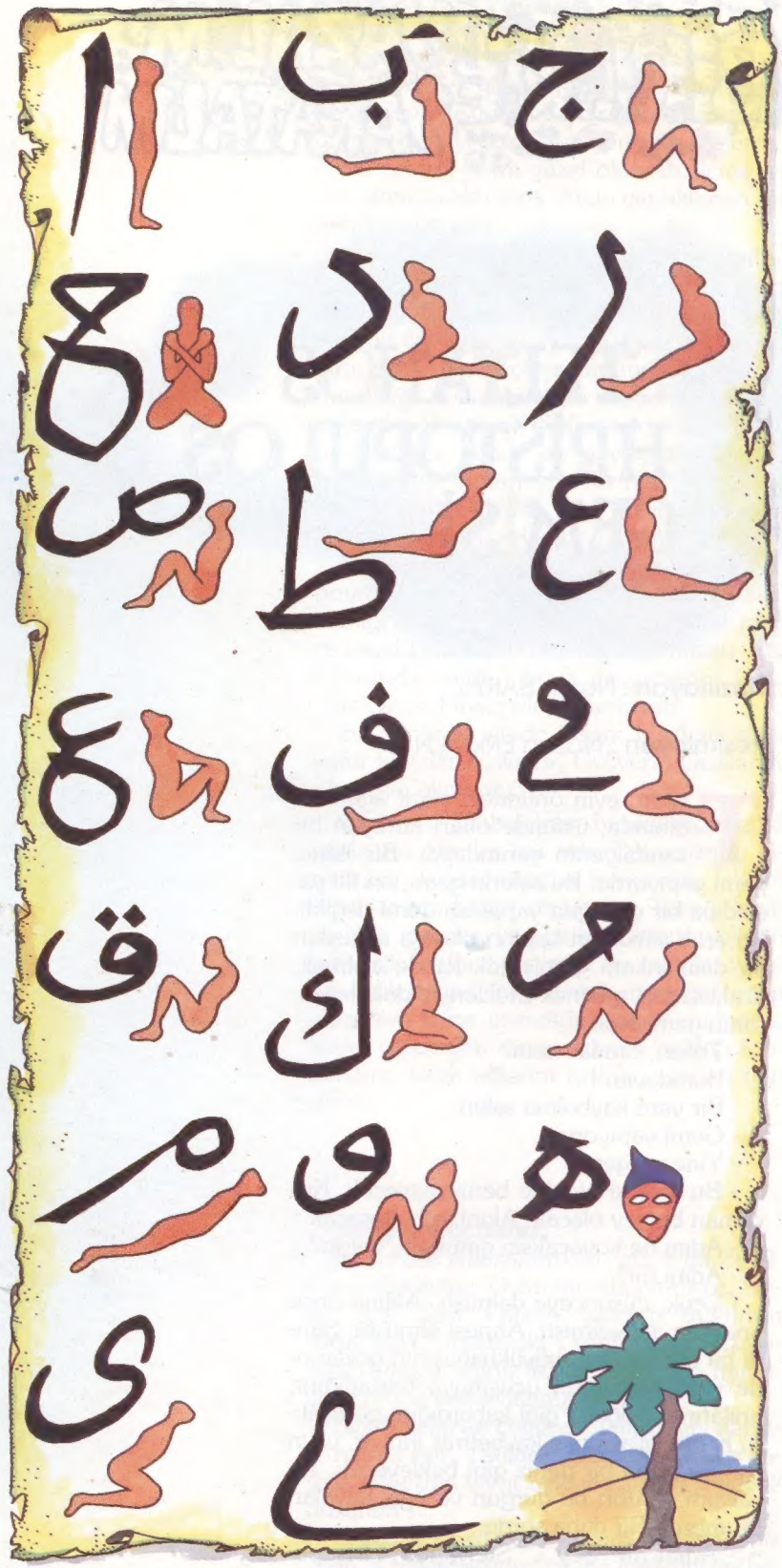

Arap harflerinin en büyük özellikleri geometrik olmamaları. Bir de insan gövdesi ve duruşlarıyla ilintili olması. İşte bu özellikten yararlanan yazıcılar, resim gibi yazı yaratabilmiş, bunu bir sanat haline getirmişlerdir.

STELYANOS HRİSTOPULOS GEMİSİ

Hazırlayan : Nesrin BARAZ

Resimleyen : Nazan ERKMEN

Trifon, evin önündeki çınar ağacının dibinde, üstünde otları kuruyan bir sandalyenin yanındaydı. Bir ikinci gemi yapıyordu. Bu seferki gemi, on iki yaşındaki bir çocuğun yapacağı gemi değildi. Bu,artık şimdiden kaptan olacağı anlaşılan bir delikanlının gemisi idi. İçinde açılmak, uzaklaşmak, gezmek istekleriyle dolu bir insanın gemisiydi.

- Trifon, orada mısın?
- Buradayım !..
- Bir yere kaybolma sakın.
- Gemi yapıyorum.
- Yine mi gemi?
- Bu seferki ötekine benzemeyecek. Kocaman bir şey olacak. Akıntı gibi koşacak.
- Adını ne koyacaksın geminin, Trifon?
- Adını mı?

Çocuk, düşünceye dalmıştı. Aklına önce anasının adı gelmişti. Annesi ölmüştü. Şimdi bu adı söylese, büyükbabasının gözlerinde yine hayallerin uçuşmaya başladığını, anılarının dalgalar gibi kabardığını görecekti. Kızını yıllar önce kaybetmiş ihtiyar, uzun zaman sakin bir deniz gibi bekleyecek, susacaktı. Trifon bu durgun ve ağır havaları sevmezdi. Bir daha sordu:

- Adını mı? Şey... "Stelyanos Hrisopulos" koyacağım.

İhtiyar, elindeki iği, dantelalarla süslü masanın üzerine bırakmış, katıla katıla gülüyor; ve kendi ismi konacak geminin ismini tekrarlıyordu:

- Stelyanos Hrisopulos !

Yine kahkaha ile gülüyor:

- Stelyanos Hrisopulos, diyordu.

Trifon, her gün denizlere açılmak, kaptan olmak düşüncesiyle bir gemi yapar, her gün bir gemiyi söker, bir yenisine başlardı.

Bu seferki gemi güzel olacaktı. İçine insan almayacaktı ama, öteki yaptıklarına hiç benzemeyecekti.

Gemi bir gün hazırdı. Bu gemi, Trifon için bir dünya demekti. Trifon, bu gemi için, içinde bir şeylerin çarptığını hissediyor, bu gemiye bakarken Trifon, küçük kızların önünden geçtiği zaman duyduğu yumuşaklığı , bir sarsıntıyı, başdönmesini duyuyordu. Bu gemi, Trifon için, mavi gözlü bir kızdı. En tuhafı, bu mavi gözlü kızı Trifon kendisi yaratmıştı. Bu mavi gözlü kız da Trifon'u seviyordu. Hiç mavi gözlü sahici kızlar Trifon'u severler miydi?

Stelyanos Hrisopulos gemisini, iskelenin poyrazı kıran limanlığında ilk denize salıverdiği gün, bir öğle üstü idi. Gemi bir metre uzunluğundaydı. Beyaza boyanmıştı. Yanıbaşında yaldızlı boya ile geminin ismi, "Stelyanos Hrisopulos" yazılmıştı.

Bu geminin içinde insan, küçücük minyatür tayfalar düşlüyor, Güliverin Gezileri'ni okur gibi oluyordu.

Gemi, suya bırakılır bırakılmaz sanki canlıymış gibi bir hal aldı. Daha rüzgâr almamıştı. İskele, rüzgârı kesiyordu. İskelenin hizasına kadar böyle gitti. Tam o hizaya gelir gelmez, yan yatarak bütün yelkenleri şişti. Trifon, günlerce bu oyunla oynadı. Artık dedesi, onu merak etmiyor, oraya çakılların içine uzandığını, hafif meltemle kayıp giden gemisinin sicimini bırakıp topladığını, balık ağlarını ördüğü yerden biliyordu.

Sevgili Çocuklar,

Sait Faik Abasıyanık'ın güzel bir öyküsünü okudunuz. Öykü burada bitmiyor. Sizler için Sait Faik'in yazdığı öykünün "son"uyla birlikte iki "son" daha yazıyorum. Okuyacağınız bu üç "son"dan hangisini en çok beğendiğinizi düşünün.

Şimdi belki de çoğunuz Trifon gibi denizle haşır neşir. Tatilde olduğunuz için bu sayıda sizlerden yanıt beklemiyorum. Sadece düşünün !

Gelecek sayıda sizin seçip beğendiğiniz "son"a bakacaksınız, orada kişiliğinizin belirli yönleri tanımlanmaya çalışılacak. "Siz nasıl bir çocuksunuz?" gibi... Bir tür tatil oyunu.

Hepinize sevdiğiniz kitaplarla, arkadaşlarla, doğayla dolu güzel bir tatil dilerim.

Trifon dedesini, yemek vaktini, her şeyi unutmuş, kendinden geçmişti. Gözleri sonsuz ufukta gemisindeydi. Bir ses duydu:

- Ne güzel bir gemi. Adı ne?
- .....
- Senin adın ne?
- .....
- Nereden aldın bu gemiyi?
- Ben yaptım.
- Sahi mi? İnanmam !

Trifon gemisiyle gurur duyuyordu. Bu adada herkes onun böyle gemiler yapabileceğini bilirdi. Öfkelendi. Başını bile çevirmeden yanıtladığı soruların sahibi merak etti. Birşeyler söylemek isterken bakakaldı. Bir çift mavi göz, öylece, tertemiz, çocuksu duruyordu. Yutkundu. Söyleyeceklerinden vazgeçti. Hafifçe:

- Ben yaptım, dedi.

Bir süre öyle durdular. Sonra Trifon yine gemisine daldı. Ne kadar zaman geçtiğini hatırlamıyor...

Gemi sert bir rüzgârla yana yatar gibi olunca başını yeniden öteye çevirince küçük kızı gördü. O da dalmıştı. Gemiyi, Trifon'u izliyordu. Trifon:

- Rüzgârdan, dedi. Bu saatlerde rüzgâr çıkar. Dümeni kırmazsan fena olur.

Kız susuyordu. Trifon konuşmasını sürdürdü. Gemisinin adını, büyükbabasını, daha önce yaptığı gemileri, kaptan olma isteğini, denizi, tayfalarını. saatlerce anlattı.

O günden sonra gemiyi bu mavi gözlü kızla birlikte yüzdürdüler.

Trifon gemisiyle oyuna daldığı zaman saatlerin nasıl geçtiğini anlamıyordu. Bir gün kaptanlık düşlerinden adının söylendiğini duyarak uyandı. Komşularıydı. Onu dedesinin yanına götürdüler. Stelyanos Hrisopulos hastaydı. Adanın tek doktorunu çağırdılar. Doktor yaşlı adamın orasını, burasını dinledi. Kocaman çantasından bir iki ilâç çıkardı. Hastayı ertesi gün ilk vapurla İstanbul'a hastaneye götürmelerini söyledi. Öyle yaptılar.

Trifon, dedesi hastanedeyken gemisini denize hiç indirmedi. Geminin altın yaldızlı adını görmek istemiyordu.

Bir gün Trifon'a akşam vapuruyla dedesinin döneceğini söylediler. Çocuk, iskelede akşamı zor etti. Sonunda vapur göründü. O gün vapur iskeleye yanaşırken Trifon, zamanın bazen ne yavaş geçtiğini öğrendi.

Sonunda aceleci birkaç yolcunun arkasında dedesi göründü.

Dedeyle torun birkaç gün birbirlerinden hiç ayrılmadılar. Trifon, arada bir uykudan bile uyanıyor, yan tarafta yatan dedesine bakıyordu.

Bugünler de geçti. Trifon gemisiyle yine deniz kenarına indi.

Köyün bütün çocukları, hatta Japon mağazalarından, oyuncakçı dükkânlarından alınmış motorlu sandallarla, yeşil ve beyaz boyalı yelkenlilere sahip olanlar bile, bir büyük çam ağacının dibindeki konferansta hazır bulundular. Stelyanos Hrisopulos gemisini batırmak için her şey hazırdı. Çocukların içinden derhal mühendisler çıkmış, toplar yapılmış, tüfekler hazırlanmış, kocaman taşlar bir kenara yığılmıştı.

Trifon, her zamanki gibi, boyu kadar gemisiyle deniz kenarına inmişti. Ses seda yoktu, gemiye çoktandır ara ara saldıran düşmanlar ortada gözükmüyordu.

Trifon gemisini yavaşça denize indirdi.

İşte o zaman, soba borusundan yapılan top, küçük çamların içinden patladı. Geminin yanına düşen taş, ona biraz daha hız vermiş, gemi büsbütün yan yatmış gidiyordu. Bir ikinci, bir üçüncü top patladı. Trifon, şaşırmış, gemiyi geri çekememişti. Sicimi de elinden bırakmıştı.

Gemisi alabildiğine koşuyordu. Bu sırada on altı çocuk, ellerindeki ve ceplerindeki taşlarla beraber fırladılar, Stelyanos Hrisopulos gemisini batırdılar.

KURBAĞA DUASI

Sevgili Doğan Kardeş Okurları,

Nisan ayında sizlerden ÖMER SEYFETTİN'in KURBAĞA DUASI adındaki öyküsünün "son"unu tamamlamanızı istemiştik. Öyküyü hatırlayalım:

Yazar ve arkadaşları, hafta sonu eğlenmek için bağlara giderler. Göl kadar büyük, üstü nilüferlerle kaplı bir havuzun kenarına yerleşirler. Ancak, havuzdaki kurbağalar hep bir ağızdan vıraklamaya başlayınca değil eğlenmek, birbirlerinin sesini duyamaz olurlar. O sırada içlerinden biri, Bahir Hoca, "istersem ben onları sustururum!" der. Gerçekten de kurbağaları susturur. Herkes binlerce kurbağanın birden sustuğunu görünce şaşırır. Hepsi merak içindedir: Bahir Hoca kurbağaları nasıl susturdu?

Sevgili Çocuklar,

İşte sizlerden beklediğim "son" bu sorunun yanıtı olacaktı. Gerekli ipuçları öyküde var, demiştim. Bahir Hoca, bu öykünün "kahraman"ı, yani öyküde tanıtılan en önemli kişi. Anlatılan olayla kahramanın çok yakın bir ilgisi var. Ünlü bir yazar, Çehov, bakın ne demiş:

"Yaygın bir ilke vardır: Bir öyküye başlarken, örneğin duvarda bir tüfeğin asılı olduğunu söylerseniz, o tüfek ya öykünün başında ya da sonunda mutlaka patlamalıdır."

Bu öykünün "tüfeği"de Bahir Hoca'nın "nargile"si. Bu önemli bir ipucu. Öyküde, Bahir Hoca, havuz kenarına onsuz gitmiyordu. Resimde de havuz kenarında oturan Hoca'nın nargilesi elindeydi.

Burada bir yaşambilgisine gerek var! Kurbağaların en büyük düşmanı nedir? Yılan değil mi? Nargilenin hortumu yılana benzemiyor mu? Evet... Hepiniz buldunuz.

Şimdi öykünün sonunu Ömer Seyfettin'den dinleyelim:

" —Ya nasıl susturdun onları?

—Nasıl mı? Şey ettim...

—Ne?

—Nargilenin hortumunu suya daldırdım...

—Eee...

—Kurbağalar da yılan sanıp kaçtılar."

Bu öyküyü tamamlayan arkadaşlarınızdan Satı Saygın İleri'yi kutlarız. Kendisine Doğan Kardeş Kitaplığı'ndan yazar Sevim Ak'ın "Pembe Kuşa Ne Oldu?" adlı kitabını armağan ediyoruz. Şimdi de Satı Saygın'ın "son"unu okuyalım:

KURBAĞA DUASI'NIN DEVAMI

—Yahu nasıl susturdun onları?

—Nargilemle!

—Nargilenle mi? Nasıl?

Bahir Hoca konuşmasını şöyle sürdürdü:

—Nargilemdeki nikotinden yararlanarak.

—Nasıl nikotin.

—Çok basit. Nargilemi havuza saldım. Nargilemden havuzun suyuna geçen nikotin kurbağaları uyuşturuyordu. Yarım saat sonra nikotinin etkisi geçiyordu. Aynı işlem tekrarlanınca tekrar uyuşuyorlardı. İşte bu kadar basit.

Ben çok şaşırmıştım. O zaman çok daha iyi anladım. Akıl akıldan üstündür.

Ama dedim, birazcık nikotin o kadar kurbağayı uyuşturabiliyor ya senin akciğerlerine ne oluyor?

Bahir Hoca bana:

—Çok haklısın bir daha nargile içmeyeceğime söz veriyorum dedi ve bir daha da nargile içmedi.

Satı Saygın İLERİ/ESKİŞEHİR

SİNAN'IN İŞİ VAR..

BAHADIR İŞLER

KALEDE KİM DURACAK ACABA?.. HASAN, KELEK YAPTI YİNE!.. BAŞKA DA ADAM YOK!..
ÜFF!.. NE İŞ BE!.. TOP OYNAMAK VARKEN! OTUR "ASTERİX" BAS!
ZATEN HAFTADA TEK PAZARIMIZ VAR!..
HEY! OBELİX! BİZİMKİNİ DUYUYOR MUSUN?.. HA?
EVET! DUYDUM
ÇALIŞ, ÇALIŞ, ÇALIŞ!.. HİÇ EĞLENMEK YOK!..
KALIPLARI TAK, MÜREKKEBİ KOY, BAS DÜĞMEYE!
BİRAZ MÜZİK ONA ÇOK İYİ GELECEKTİR!
SAÇMA BU SİNAN, OYUN OYNAMALI!..

NEDEN OLMASIN? HAYDİ, YANINA GİDELİM ONUN!
SEN GİT, ÖTEKİLERİ DE SAĞIR!..
ŞİMDİ SAHAYA ÇIKMIŞLARDIR BİLE!.. OF!..
TAM BU SIRADA....
PAT!
PAT
HEY!.. ORADA KİM VAR!... HEY! ÇIK ORTAYA!
BU - ....B.. BU!
SEN!
ÇİZGİ ROMANDAKİ ADAMSIN SEN! ASTERİX'TEKİ!
HIM! ADIM OBELİX!..

TAM ALTI KİŞİYİZ! BU İYİ İŞTE!..
BEN, KAKOFONİX VE SİNAN'LAYIM
EE!.. AMA KUVVETLİ OLDUNUZ SİZ!
VAY CANINA! DİĞERLERİ DE BURADA!..
ÇIKSANA OBELİX!
HAYDİ!.. SİNAN NEREDESİN?
HOP!.. BİR ÇALIM!
GOOOL!
GOL OLDU! HI?.. NEREYE KAYBOLDULAR?
91.5
-SON-

YAŞANMIŞ HAYVAN ÖYKÜLERİ

ONURLU PANÇO

Yazan: Gülten DAYIOĞLU **Resimleyen:** Ateş SUNAY

Yaşanmış hayvan öyküleri dizisini derlerken, pek çok av köpeği serüveni dinledim. Panço adlı av köpeğinin öyküsü beni pek etkiledi.

Ata bey, iyi bir avcı. Özellikle yaban domuzu avlarında çok başarılı. Attığı her mermi hedefini buluyor. Ne var ki, avcılar için atış ustalığı kadar, iyi yetismis köpekler de önemli. Başka bir deyişle avcı hedefi vurmada ne denli usta olursa olsun, iyi yetişmiş av köpeklerine sahip değilse, başarısı yarım sayılıyor.

Ata Bey, avcılık kadar av köpeği yetiştirmede de başarılı bir insan. Onun yetiştirdiği köpekler, avcılar arasında ün salmış.

Panço, Ata Bey'in gençliğinde eğittiği, çok değerli bir av köpeği. Sahibiyle öylesine tehlikeli, öylesine ilginç, av serüvenleri yaşamışlar ki!... Bu serüvenler hâlâ, avcılar arasında konuşulmakta.

Av köpekleri, sahipleri av hazırlığına başlayınca yerlerinde duramaz, kaplarına sığamaz oluyor. Coşkulu havlamalar, hoplayıp zıplamalarla sabırsızlığın doruğuna çıkıyorlar.

Avcı Ata Bey, yine böyle bir av hazırlığına kalkışıyor. Köpeklerini alıp Tekirdağ yöresine, yaban domuzu avına gidecek.

Yaban domuzları, adı üstünde gerçekten yabanıl, yırtıcı yaratıklar. Bu yüzden domuz avı, tehlikeli av türleri arasında yer alıyor.

Ata Bey, yaban domuzu avına, emektar köpeği Panço'yu götürmek istemiyor. Çünkü ona kıyamıyor. Kocamış dostunun yırtıcı yaban domuzlarıyla başedemeyeceğini düşünüyor.

Öteki köpekleri önüne katıp kamyonete doğru giderken, birden, kulübesinde yatıp duran Panço, ayaklanıyor. Önce acı acı havlıyor. Sonra ağlar gibi sesler çıkarmaya başlıyor.

Sahibi, onu yatıştırmak için ne yaptıysa başarılı olamıyor. Panço, çılgın gibi kendini yerden yere atı-

yor. Ata Bey, kulübenin kapısını açıyor. Onu okşayıp yatıştırmak için kucağına almak istiyor. Ama, kocamış köpek, yaşından umulmayan bir çeviklikle ileriye atılıyor. Gençliğinde yaptığı gibi, koca kulaklarını savurta savurta varıp, kamyonete tırmanıyor.

Ne var ki, gevşemiş ve arıklaşmış bacak kasları, onun kamyonete atlamasına yardımcı olmuyor. Hayvancık, pat diye yere düşüyor. Sahibi peşinden koşuyor. "Haydi oğlum, çok yaşlandın. Avdan vazgeç. Kulübene dön. Rahatına bak. " diyerek, onu yerden kaldırıyor. Seve okşaya, kulübesine götürmeye yelteniyor.

Panço, kendinden umulmadık bir silkinişle sahibinin kucağından yere atlıyor. Olanca hızıyla koşup yeniden, kamyonete atlamaya çabalıyor. Öteki köpekler, sabırsızlık içinde havlayarak, adeta yaşlı Panço'yu azarlıyorlar.

Panço, yine başarılı olamıyor. Pat diye yere düşüyor. Ata beyin içi sızlıyor. Geçmişte, bacaklarının gücüyle, keskin zekâsı ve gözüpekliğiyle adı, avcılar arasında, dillere destan olan Panço'nun, kamyonete atlayamaması, onu çok üzüyor.

Onun, ne yapıp ederek, av kafilesine katılmak istediğini anlıyor. Öteki köpeklerin yanında onuru kırılmasın diye, Panço'yu kucaklayıp kamyonete bindiriyor.

Yol boyunca hep Panço'nun gençlik günlerini düşünüyor. Sonra kendisinin de yaşlanmakta olduğunu...

Avlanma alanına varıldığında, Ata Bey köpekleri, kamyonetten indiriyor. Bu sırada Panço'ya yardım etmeye çalışıyor. Ama, Panço onun

yardımını beklemeden, kendini kamyonetten aşağıya atıyor. Sendeleyip toparlanıyor. Coşkuyla havlayarak öteki köpeklerin arasına katılıyor.

Avcılar birbirleriyle dostça selamlaşıp şakalaşmaya girişiyorlar. O sırada içlerinden biri, Panço'yu görüyor.

"Yahu, yaban domuzu avında, bu kocamış köpeğin ne işi var?" diye çıkışıyor Ata Bey'e. O da Panço'nun evden ayrılırken yaptıklarını anlatıyor arkadaşına.

"Nasıl olsa, benden emir almadan, ava saldırmaya kalkışmaz. Varsın yanımda kalsın. Onu evde bırakmaya içim elvermedi" diyor.

Böylece avcılar, ormanın derinliklerine doğru ilerlemeye başlıyor.

Köpekler, sahiplerinin buyruklarına uyarak, çevreye dağılıyor. Yaban domuzu yuvalarını aramaya girişiyorlar.

Yaban domuzları çokluk, sık bitki kümelerinin arasına saklanıyor. Oralarda toprağı eşerek yaptıkları, yuvarlarda pusuyorlar.

Av köpekleri, iz sürerek, domuz yuvalarına ulaşıyor. Var güçleriyle havlasarak, domuzları yuvadan çıkarıyorlar.

Köpeklerden tedirgin olan domuz, oradan kaçmaya başlıyor. Köpekler ve avcılar, peşine takılıyor.

O gün de av, aynı yöntemle sürmekte. Domuz ortaya çıkınca, Ata Bey ile değişik konumlarda pusuya yatan üç arkadaşı, tetiği çekmek için sabırsızlanmaya başlıyor. Ata beyin bulunduğu yer, avı vurmak için en uygun konum. Ata bey, arkadaşlarıyla özel biçimde işaretleştikten sonra, tetiği çekiyor. Kurşun hedefi buluyor. Domuz yere yıkılıyor. Köpekler, coşkuyla havlaşmaya başlıyorlar.

Ata Beyden buyruk almadığı için onun yanından ayrılamayan Panço da sabırsızlık içinde, ötekilerin havlamalarına katıyor. Sahibi sırtını okşayarak, onu yatıştırmaya çalışıyor.

Avcılar, domuza doğru yaklaşınca, onun henüz ölmemiş olduğunu anlıyorlar. Ata Bey yeniden silâhını

avına doğrultuyor. Tam tetiği çekeceği sırada, yaralı domuz, yerinden fırlıyor. Çevresini saran köpeklerin arasına dalıyor. Burnunun iki yanındaki keskin dişleriyle köpeklerin birini parçalıyor.

Öteki köpekler ve avcılar, gerilemeye başlıyor. Acıdan gözü dönen yaban domuzu, dehşet verici homurtularla oradan oraya koşuşuyor. Ata Bey, domuzu vurabileceği uygun bir yer arıyor. Ama, işi zor... Panço, onun tehlikede olduğunu sezinliyor. Çılgınca havlayarak çevresinde dönüyor.

Ata Bey, bir an ona dönüp, öfke içinde bağırıyor:

"Ayağımın altından çekil. Yaşlandıkça korkaklaşıyorsun!" Az sonra Ata bey, tüfeği ava doğrultup nişan almaya giriştiği sırada birden, Panço ileriye atılıyor. Acı dolu havlayışlarla yaralı domuza doğru koşmaya başlıyor. Sahibi, durumu görünce, dehşete kapılıyor. Var gücüyle bağırmaya başlıyor:

"Gel buraya aptal hayvan! Domuz karnını deşecek. Çabuk geri dön ! "

Kocamış Panço, yaşamı boyunca ilk kez, sahibinin buyruğuna karşı geliyor. Acı içinde homurdanıp böğüren, yaban domuzuna doğru koşmayı sürdürüyor.

Çok geçmeden, domuz öldürülüyor. Avcılar, sevinç içinde, ölü domuzun çevresini alıyorlar. Köpekler de keyifle havlaşarak, sahiplerinin çevresine doluşuyor.

Ata Bey, ölü domuzun önünde kanlar içinde yatıp duran Panço'yu görünce, gözyaşlarını tutamıyor. Yaşlı avcılardan, biri ona, çıkışmak zorunda kalıyor.

"Panço için bu kadar üzülmene gerek yok. O bilerek, isteyerek, atıldı yaralı domuzun üstüne. Çünkü çok kocamıştı. Eskisi gibi işe yaramadığının bilincine vardı. Onuru kırıldı.

Yıllar önce, benim de böyle çok değerli bir av köpeğim vardı. Yaşlanıp da işe yaramadığını anlayınca, bir gün başını alıp gitti. Bir daha da dönmedi. Panço da bu yolu seçti. Senin bir suçun yok. Doğa yasası böyle..."

Ata bey, ne zaman Tekirdağ tarafına ava gitse, Pançonun mezarına uğramadan duramadığını söylüyor.

Hazırlayan: Lalegül ERGUN
Doğal Hayatı Koruma Derneği
Eğitim Bölümü Sorumlusu

Bitki ve Hayvanları Çok Seven, Evinde Bunları Barındırmak İsteyen İyi Niyetli Tüm Çocukların Dikkatine:

DİKKAT ! KIRMIZI LİSTE

Kimi çocuklar vardır, Yusuf gibi boş zamanlarında dağda kırda dolaşır, elinde sapan veya saçma atan tüfek, uçan kuşlara hedef alır; kimi çocuk da Cansu ve Deniz gibi solucanlardan kuşlara tüm canlıların yaşamlarını merak eder ve evlerinde kafeste, kutuda bu canlıları besler. Ve onlar üzerinde gözlem yapar.

Yusuf da, Cansu da, Deniz de canlıları çok sever ve tanırlar. Bu üç arkadaşımız da şöyle veya böyle diğer canlılarla bir "ilişki" kurmak isterler. Onları görmek, onlara dokunmak ve tanımak değil çocukların, büyük küçük tüm insanlar için bir tutkudur sanki.

Bazı büyükler evlerinde Macaw türü papağan beslerler, kimileri yavru aslan. Araştırmacıların yaptıkları gözlemlere göre insanlar evlerinde Tarantula türü örümcekten tutun da Iguana yavrularına kadar her türlü canlıyı barındırmaktadırlar. Bu hepimizin "kedi köpek merakı" diye geçiştirebileceğimiz ve hafife alacağımız bir konu değildir.

▲ *Kimi çocuklar, boş zamanlarında dağda kırda dolaşıp ellerinde sapan ya da saçma atan tüfekle uçan kuşları hedef alırlar.*

Bu durumda akla iki soru geliyor: Birincisi, insanların neden böyle bir tutkusu var?

H. Searles adında bir psikoanaliste göre insanların evlerinde, yaşadıkları ortamlarda diğer canlıları barındırma tutkusu insanın diğer insan olmayan canlılarla "ilişkili" olduğunu hissetme ihtiyacından kaynaklanıyor.

İnsanların yaşadıkları, canlı ve cansız ögelerin oluşturduğu yaşam ortamlarındaki diğer insan olmayan canlılar bu ortamda sadece birer "süsleme öğesi" değil, insanın fiziksel ve ruhsal deneyimlerinin çok önemli bir katılımcısı. Bugün ruhsal sorunları olan çoğu kimsenin özellikle tüylü, sıcakkanlı şirin yaratıklar olan canlılarla kurdukları ilişkinin tedavi edici olduğu kanıtlanmıştır.

İşte bu tutkuyu tatmin etmek için bugün hayvanat ve botanik bahçeleri, "pet shop" diye dilimize yerleşmeye çalışan "hayvan ve bitki mağazaları" evcil olan, olmayan, yerli yabancı bir sürü canlı türüyle dolup taşmaktadır.

Son zamanlarda en geçerli türler Tatlı su kaplumbağaları ve Saka kuşlarıdır. Ne İstanbul çevresindeki baraj göllerinden toplanan Tatlı su kaplumbağaları ne de genellikle Tekirdağ yöresinde tutularak İstanbul sokaklarında tanesi 5000 TL sına satılmaya çalışılan Saka kuşları evcil değildir. Diğer bir deyişle "kapalı kutularda ve kafeslerde " yaşamaya alışık değillerdir. Gözlemler gösterir ki evde barındırılmak istenen bu vahşi hayvanların % 80' ine yakın bir miktarı en az 1 hafta en fazla 2 ay içerisinde yaşamlarını yitirmektedirler. Bundan öte bu iki türün avlanması kanunlarımız uyarınca yasaktır.

Siz evinde canlı bir hayvan veya bitki barındıran kişi olarak şöyle diyebilirsiniz: "Birkaç taneden ne çıkar canım, bunlar doğada zaten devamlı ürüyorlar". Bu söylediklerinizden emin misiniz?

Bunun gibi düşünen milyonlarca insan evde hayvan ve bitki besleme tutkuları nedeni ile bir taraftan çok sayıda vahşi canlının doğal yaşam ortamlarından insan yapısı ortamlara taşınmasına ve taşınma esnasında % 90'ının yokolmasına sebep olurken, bir taraftan da yapılaşma ile "yeşil örtüyü" yok ederek o canlının doğadaki yaşam ortamlarını tahrip etmektedirler.

Bir canlıyı iki türlü yok edebilirsiniz: Dolaysız yoldan, doğrudan saldırarak, tüfekle veya sapanla; dolaylı yoldan, süratli ve kesin bir şekilde yaşam ortamını değiştirerek tropikal ormanların kesilmesi, bir kuşun kafese sokulması gibi...

Biz insanlar işte fark etmeden her iki yolu da deniyoruz. Bizler evde canlı besleme tutkumuzun aşırılığa kaçmasına göz yumduğumuz sürece " pet shop"lar aslan ve timsah yavruları satmaya ve "vahşi" doğanın tahri bini teşvik etmeye devam edeceğiz..

Peki ikinci sorumuza gelelim:Doğal yaşam ortamlarından evcil yaşam ortamlarına getirilen vahşi canlılar ne derece sağlıklı bir biçimde yaşamlarını sürdürebiliyorlar?

Bu sorunun cevabını anlatacağım şu küçük hikâyede bulacaksınız.

Cendrar adında bir Portekizli denizcinin küçük bir kızı varmış. Cendrar Rio de Janeiro'dan (Brezilya) gemisine aldığı 250 adet yedi-renkli papağanları evine götürüp küçük kızına göstermek istemiş. Okyanusları geçip Lizbon'a vardığında 7 papağan , Cherbourg'a vardığında 3 ve trende de 2'sinin ölmesi üzerine elinde 1 tek papağan kalmış. Ama hiç olmazsa artık küçük kızına gösterebileceği 1 papağanı varmış. Sevinçle eve götürdüğü o bir tek papağan da mutfak masasının üzerinde bir sağa bir sola giderek oynadıktan sonra ertesi gün ölmüş. **Şimdi gelin biz o küçük kıza soralım:** Bu kuşu hatırlıyor musun küçük kız?

Çocuklar, insanların "vahşi doğaya" olan tutkuları ve ister istemez yapılan tahribat o boyutlara varmış ki bilim adamları ve hükümetler bu konuda birşeyler yapmak ihtiyacını hissetmişler.

İşte CITES (Saytiz) anlaşması böyle ortak kaygı ve ilgiden doğan uluslararası bir anlaşma.

CITES kelimesinin geniş anlamı **(Con-**

▲ *Kırmızı listedeki canlılardan biri de "Koala".*

vention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and flora). Türkçesi "Soyu Tükenmekte olan Yabani Bitki ve Hayvanların Uluslararası Ticaretini Önleme Anlaşması".

Şimdi size bu çok önemli anlaşmayı anlatmaya başlayacağım ve bundan sonraki aylarda Doğan Kardeş'te gene bu sayfalarda size bu konuda daha başka bilgiler vereceğim.

CITES 1975 yılında yürürlüğe giren bir anlaşma. Bugüne kadar 90 ülke bu anlaşmayı imzalamış. Ülkemiz de bu anlaşmanın şartlarına uyum sağlayabilmemiz için ön hazırlık çalışmaları yapmakta. **CITES** anlaşmasının ana amaçları 1980 yılında **UNEP** (Birleşmiş Milletler Çevre Programı), **IUCN** (Uluslararası Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği) ve **WWF** (Dünya Yaban Hayatı Koruma Fonu)'nun ortak çalışması sonucunda oluşturulan **Dünya Doğa Koruma Stratejisi**'nin ana konularını kapsıyor.

CITES'in en önemli özelliği üye olan ülkelerin Red Data Book-Kırmızı Liste- diye anılan listedeki korunmaya muhtaç ve soyu tükenmekte olan türlerin uluslararası ticaretini yasaklamak.

Doğal kaynakları çok zengin olan ülkemiz Türkiye'nin de bu anlaşmayı imzalaması ile yabani canlı kaçakçılığını önlemede uluslararası çabalara büyük bir katkıda bulunmuş olacağız.

Peki, diyeceksiniz, ben bir çocuk olarak bu konuda ne yapabilirim? Yapabileceğiniz çok şey var çocuklar. Birincisi, ender bitki ve hayvan türlerini, avlanması yasak olan canlıları sakın satın almayın. İkincisi, bu tür canlıları satan mağazalara, yaptıkları işin yanlış ve kanunsuz olduğu hususunda uyarıda bulunun. Üçüncüsü, bulgularınızı bize aktarın.

Yusuf, Deniz ve Cansu'yu merak ediyor musunuz? Biliyorsunuz hepsi de çok iyi çocuklar. Üçü de doğasever ve çalışkan. Acaba biz büyükler geleceğin temsilcisi bu üç arkadaşımıza doğayı tanımaları ve tanıyıp korumaları için başka olanaklar sunabilir miyiz?

Bakarsınız bugün safça ve içtenlikle başlayan Saka kuşu tutkusu yarın başka canlıların da bu gelişen ve değişik boyutlar kazanan tutkudan zarar görmelerine sebep olabilir.

Şunu da belirtmeden geçemiyeceğim: Doğadaki hassas dengenin önemini bilen bu üç çocuk daha benim yazım tamamlanmadan büyüklere örnek olabilecek bir davranışta bulundular: Yusuf tüfeğini ve sapanını sobada yaktı, Deniz ve Cansu da solucanlar üzerinde yaptıkları gözlemlerden sonra onları tekrar doğal yaşam ortamına bıraktılar. Hem de solucanlardan bir tanesini dahi telef etmeden.

Önümüzdeki ay bu konuda başka bilgilerle sizinleyim.

BÜTÜN ZIPIRLAR İÇİN!

DANDY

ZIPIR BİLMECELER

Dandy Zıpır Bilmeceler çok değişik bir sakız. Hem tadı, hem balonu, hem de komik bilmeceleriyle.

TORUNLARIMLA BİRLİKTE ALMANYA'DA

Yazan: Muzaffer BUYRUKÇU **Resimleyen:** Ahmet KESKİN

Bonn kentine bağlı Bad Godesberg'deydim bir aydan beri. Bahçelerin, parkların, sivri çatılı evlerin ve Ren ırmağının cennete çevirdiği bu görkemli yerleşim biriminde, mutluydum. Ağustos'un sonuydu. Ansızın bir sağanak bastırıyor, rüzgârın ağaç dallarını sallayarak aşağıya düşürdüğü yaprakları, küçücük sellere karıştırarak sürüklüyordu. Bugün hava açıktı ama.

Oğlum Erdem'in evindeydim. Salonda oturuyordum. Hürriyet'le Milliyet gazetelerine göz gezdiriyordum. Eşim, gelinim Emel'le mutfaktaydılar. Yedi yaşındaki büyük torunum Ayşin, altı yaşındaki Ünal, beş yaşındaki Sema, bir oraya bir buraya seğirtiyor, bir şeyleri karıştırıyor, düzenlerini bozuyor, kahkahalarla gülüyor, kimi Türkçe, kimi Almanca konuşuyorlardı.

Erdem, bodrumdaki bisikleti onarıyordu. Sema, babasının yaptığı kâğıt uçakla yanıma geldi. "Dedee, bak, uçuyoy. Meeeee, ooo, ti, ti, ti, ti, maaaa, ınnnnn, ınnnnn, hıınnn. Uçuyoy, uçuyoy!"

"Ne kadar da büyük böyle!" dedim.

"Dede, bu elikopte..."

"Helikopter."

"Elikopte işte!" dedi Sema, sol ayağını inatla vurdu halıya.

"Peki güzelim, peki cancazım, kızma sen! " dedim ama inadını yenemedim, tam tersi öfkelendi, yırttı uçağı. "Kopayttım işte, kopayttım!"

"Peki ama ne yaptı sana bu zavallı uçak?"

İyice kızdı bu kez. "Yeycem!" Ağzına tıkmaya koyuldu.

"Sakın yeme! Olmaz. Acıdır. Pistir. Hastalanırsın!"

Kahverengi ama hüzünlü gözlerini gözlerime dikti. "Çok acı mı dedecim?"

"Acı ya. Sen cici bir kızsın, cici kızlar kâğıt yemez!"

Tükürdüğü kâğıtları topladım, avucuna sıkıştırdım, "Çöpe at bunları!" dedim.

Bir koşuda attı, geldi. "Attım dede." Kollarını uzattı. "Kucaana al dede."

Aldım, göğsüme bastırdım, kokusunu, tazeliğini içime çektim. Benim en küçük çiçeğimdi. Duygularım sulandı, ıslandı, bir tuhaf oldum.

Polis otolarının siren sesleri yükseldi caddeden.

"La li, la li, la li, la li, la li... Dede, poliçay buya geliyoy, beni veycen mi dede, ha dede, beni!" Başını çenemin altına soktu.

"Korkma yavrum, hiç verir miyim? " dedim.

"Dö onlayı " dedi. Sema, "Aaşin'i vey!"

"Ayşin'i de vermecem, ablan senin o."

"Ünay'ı? Ünay, toalette yere çiş baptı. Pis Ünay!.."

"Ben onun kulağını çekerim, bir daha yapmaz." dedim.

Ünal'la Ayşin elele tutuşmuşlardı. Ünal, hepimizi etkileyeceğine inandığı masalcı sesiyle "O zaman da goneş (güneş) açılmıştı..." dedi.

Ayşin, "Güneş yok, güneş yok, güneş nerde, güneş tod, güneş öldü, güneş yüzünü yıkamadı..." dedi Ünal'ı kızdıracağını sandığı bir hırçınlıkla.

Ünal, hiç ilgilenmedi. "O zaman da goneş açılmıştı, kediler mama yiyorlardı."

"Dede, benim kaanım acıktı" dedi Sema.

"Annen yemek pişirsin de..." dedim.

Ünal, "Şık şak, şık şak, ayn vundeland." dedi.

Sema, kucağımdan kaydı, Ünal'ın karşısına dikildi. "İh mama tod, ih mama kom!"

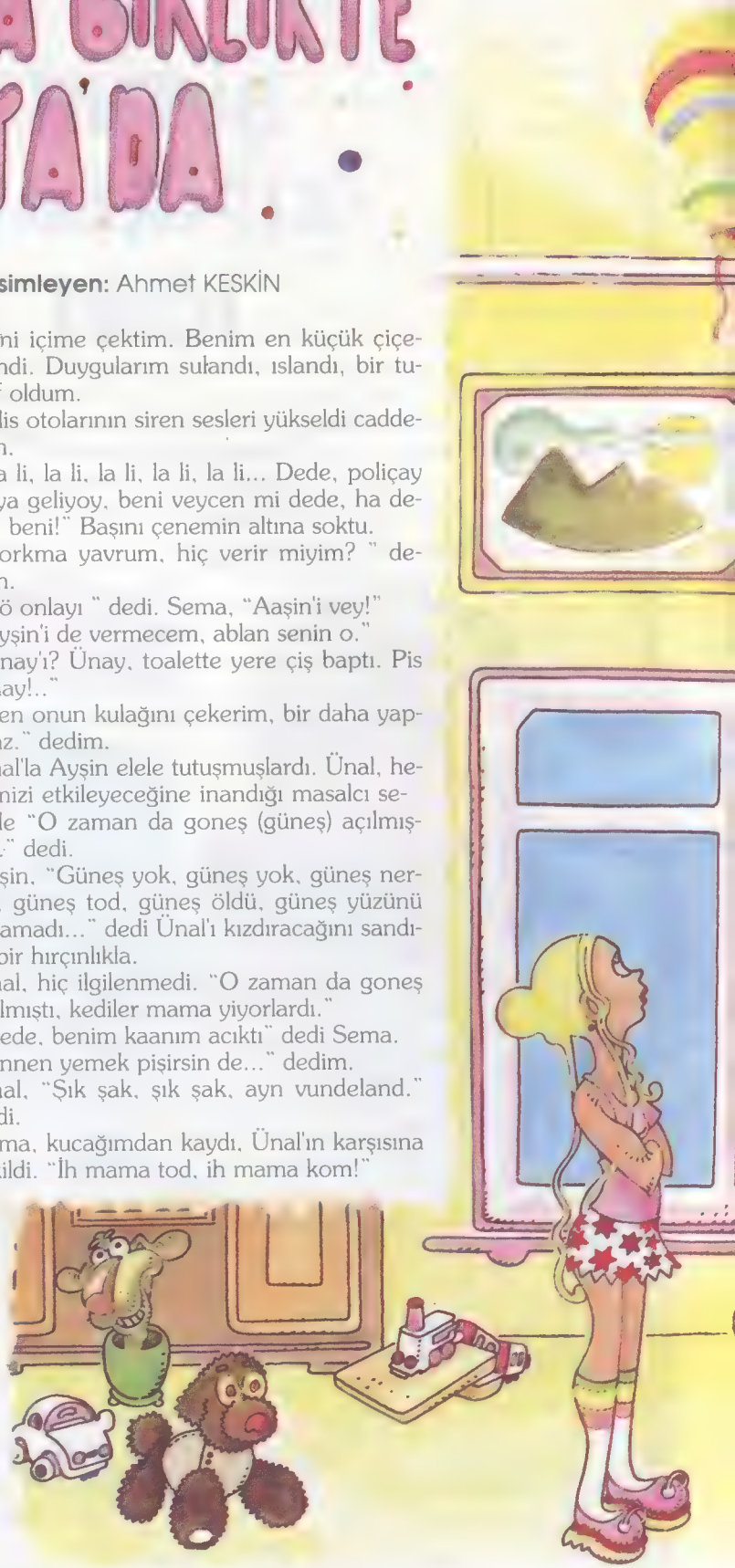

"Van, tu, tri, for... Uuuuu beybi, uuu şeybi. Bam, bam, bam, bam, bam tu şeybi." dedi Ünal.
"İh bin Şema, ih bin dede." dedi Sema, güldü; alt çenesindeki ön dişlerinden üçünün yerleri boştu ve Sema'yı sevimli, minik bir cadıya benzetiyordu.
"İh bin Hünallll! Alis klay alis gud. Petrik de deli, Markos da deli. Ben Bünyamin'i dövüyom." dedi Ünal.
"Semuş katsı (kedi) Semuş armut." dedi Ayşin.
"Auto, auto geliyor. Innnn, ınnnn, düüt! Dedee, kalkıyom, koş, mahın." dedi Ünal; otomobilini hızla sürerken Almanca konuşuyordu ve burda değil de sokaktaydı sanki.
Sema, Ayşin'in yüzündeki komik resimlere gevrek gevrek güldü.
"Sen beni ısırdın." dedi Ünal, Ayşin'e vurdu.
"Kavga yok, güzel güzel oynayın!" dedim.
"Semuş haazıı (tavşan) Semuş yumurta." dedi Ayşin, güldü.
"Şen haazıı, Şemuş Ninya, Ninya" dedi Sema, son günlerin tutulan filminin kız kahramanı gibi bir poz verdi.
"Kız ben seni ham yaparım, ben seni..." dedim, yanaklarından öptüm.
"Sen katsı, sen elefant (fil) sen taygır (kaplan) sen Jeri..." dedi.
Ayşin, omuzlarına birer tokat vurdu, koridora çıkacakken yakaladım. "Ayıp değil mi, sen onların ablasısın."
Yüzüme baktı. "Ben ablayım dimi dede?"
"Elbet yavrum. Sen onları koruyacaksın, seveceksin, dövmeyeceksin. Kardeşlerin onlar."
"Dövmeycem dede." dedi Ayşin yumuşak, incecik bir sesle, ikisini de öptü. "Ben ablayım, ben ablayım, ben ablayım".
Ünal, "Doh, doh, doh..." dedi.
"Anne çişim..." dedi Sema.
Emel, mutfaktan bağırdı. "Bana söyleyeceğine kendin gitsene, kocaman kızsın artık!"
"Aaşin götüyşün." dedi Sema.
"Kızım, götürsene şunu!" dedim, "Kâğıtları pencereden atmayın!"
"Küçük kız küçük kız, söyle bana nerdesin..." şarkısına başladı Ünal.
Sema'yla Ayşin, gittikleri gibi neşeyle döndüler tuvaletten ve Ünal'ın şarkısına katıldılar. "Dün sabah bekledim, oynamaya gelmedin..."
"Süper babaanne, seni çok seviyoz." dedi Ünal.
"Cüpey babanne, şeni çok şeviyom." dedi Sema.
"Dedee, naber dede?" dedi Ünal.
Güldüm. "İylik sağlık! Sen nasılsın?"
"Ben züppermenim!" dedi Ünal.
"Süper babaanne, seni ben seviyorum." dedi Ayşin.
"Tı, tı, öle diil, cüpey babaanne, şeni çok şeviyom." dedi Sema.
"O büyük aşklarınız... nı, nı, nı, nıııı." dedi Ünal.
Ayşin, babaannesinin gözüne girmek için "Süper babaanne, seni çok seviyoruz, seni çok seviyoruz." diye bağırdı, mutfağa baktı.
"Cüpey babaanne..."' dedi Sema. "Dede beni kaldıy!"
"Ne yapacaksın?" dedim.
"Şokaa bakcam dede."
Kaldırdım, pencerenin önünde durdum. "Ne var orda?"
"Cik cik'ley vay, hav hav vay, Maykos vay..."
"Başka?"
"Auto vay, kaatsı vaay."
"Kara mı beyaz mı?"
"Kaya, gözleyi fındık, ağzı domateş..."
İndirdim.
"Semuş naber, naber, naber?" dedi Ünal.
"Dedee, toalette ayı (arı) vay dede, bu kaday." dedi Sema, gözlerini açtı.

"Ben dört tanecik arı öldürdüm." dedi Ünal. "Arılar sosis yiyordular, goneş çöpçülere çöp satıyordu."
Ayşin, alnına dökülen sarı saçlarını bir genç kız gibi arkaya atarak o anda uydurduğu bir öyküyü anlatmaya başladı ama Ünal, Ayşin'in yaratmaya çalıştığı güzelliği eliyle dağıttı ve benim omuzuma yaslandı.
"Ben Robin Hut'um, benim kılıcım var." Hayali bir ağacın tepesinden sarkan bir sarmaşığa asılarak ormanın içinde uçtu tarzan gibi.
"Ben de Süpergörlüm." dedi Ayşin. "Süpergörl Ayşin, ha, ha, haaa!"
"Hellooo!" dedi Sema, "Gyos mama, gyos papa."
"Cimi cimi akva, cimi cimi hua." dedi Ünal.
"Aylavyu beybi, aylavyu tu şeybi." dedi Ayşin, "Cimi cimi hua."
"Bakın şimdi napcam." dedi Ünal. "Ding dong dang, hıu, jiv, jiv, vıır, vıınn, viijjj!" Direksiyonu sağa sola kırdı.
"Cimi cimi akva, cimi cimi hua." dedi Sema, "Şen şöyleme!" Ayşin'in ağzını kapattı eliyle.
Ünal sesini yükseltti. "Beybi, beybi, beybi, beybiii. Tiki taka tik, ça ça ça..."
"La la la ... Küçücük bi tavşancık varmış." dedi Ayşin.
"Van, tu, tri, for... Naaaan, naaaan, naaaan, yana çekil Sema, çekil, ezcem seni, çekil, çekil!" dedi Ünal, Sema'yı itti.
"Cimi, cimi akva, cimi cimi şinek." dedi Sema.
"Dede, Ayşin, Semuş, kikili klâp. Ünal, Ünal, deli Ünal!" dedi Ayşin, sol kulağımı büktü hafifçe.
Ünal, Ayşin'in sözlerini işitmemiş gibiydi."... Bir tane çocuk vardı, o gidiyordu, annesi bulaşık yıkıyordu, dedesi gazte gazte bakıyordu. Kurt köpek, çocuk yedi, karnı şişti, Keindergardına kaçtı..."
Ayşin, kıskandı Ünal'ı. "Kurt köpeği ormandan gidiyordu, Markos'ların kedisi de gidiyordu, babaannesine verdi ekmeklerini, broçinlerini, pastalarını. Kurt onu yemedi. (Ünal'ı sarstı, cırlak sesini çoğalttı) Kulakları senin kadar..."
"Himen Ünal'ın arkadaşıydı, beş kurt vardı yanlarında, kurtlar Ünal'ı seviyordu, Ünal çok kuvvetliydi..." dedi Ünal, pazularını şişirdi; küçücük kuş yumurtaları belirdi kollarında. Sema da pazularını şişirdi. "Dede, dede, bak!"
"Üf üf, kocaman, patates gibi." dedim.
"Naynnn, kartofey gibi, elma gibi..." dedi Sema.
"Kız, kurda, 'sen beni yeyemezsin' dedi. Kurt korktu, ağladı, kaçtı." dedi Ayşin.
"Sen benim kalbimsin." dedi Ünal. "Annem babama 'askım' diyo dede..."
"Sahi mi? Vay anasını!" dedim. 'Çocuktan al haberi'
"Sema Ünal'a 'manyak' dedi, ayıp dimi dedecim? " dedi Ayşin.
"Ayıp tabii, kötü söz söylemeyin!" dedim.
"Ben 'mannak' demedim Ünaya." dedi Sema korkuyla.
"Kız, kurda, 'ben seni yiycem dedi, 'kırt kırt yiycem' dedi. Ben de kurda havuç verdim." dedi Ayşin.
"Ben tavuk yiycem." dedi Sema, güldü.
"O zaman da goneş açmıştı, hiç karanlık yoktu, ördekler parkta yüzüyordu..." dedi Ünal.

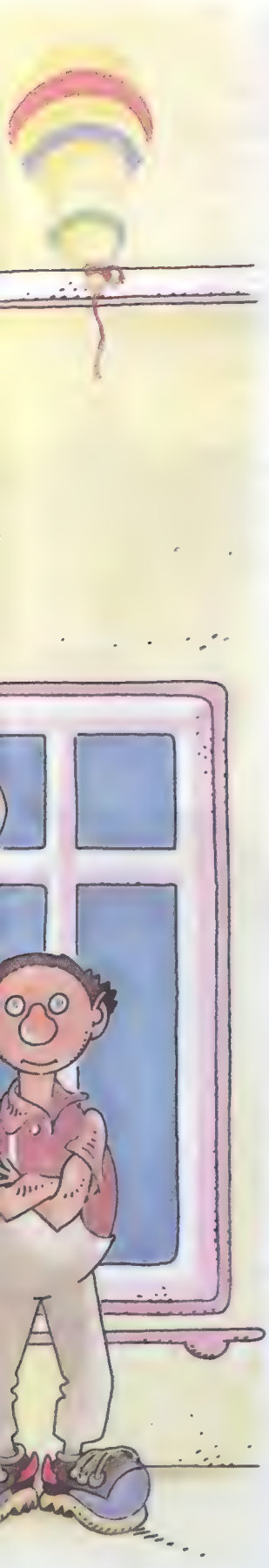

Ayşin, yattıkları odadan bir top aldı, havaya atıp tutarken "Daha dün annemizin kollarında uyurken..." dedi.
Ünal'la Sema, itişerek odalarına daldılar, (raflar, sepetler, kutular tepeden tırnağa oyuncak doluydu) kocaman toplarla döndüler. Ünal, "Dedee, topun havası kaçıyo fıs fıs yapıyo..." dedi.
"Ver şunu!" dedim; lâstiğin içindeki hava tıslayarak azalıyordu, yanlardan bastırıp iyice boşalttım, soluğumu üfleyerek şişirdim, ağzını bağladım. "Şimdi kaçmaz."
"Danke şön dede!" dedi Ünal, boynuma doladı kollarını.
"Bitte Herr Ünal." dedim.
Ünal, kahkahayla güldü, topu zıplattı. "Bu bir plânettir, uzaydan geldi."
"Kimlerle geldi?" dedim.
"Züpermenle dede."
"Peki, Süpermen nerde şimdi?" dedim.
"Uçtu dede, goneşin şapkasını almaya gitti." dedi Ünal.
"Şapkayı ne yapacak?" dedim.
"Bana vercek dede, şapkayı babamın başına koycam."
"Bana şapka yok mu?" dedim.
"Sana muzlu şapka getircek dede." dedi Ünal, tavana baktı.
"Züpermen, goneşin şapkasını getir, dedemin muz şapkasını getir, döverim haaa!" dedi Ünal.
"Güneşi dövme, ağlar sonra." dedim.
"Dede sana masal anlatim mi?" dedi Ünal.
"Şindii, bi vaaamış, bi yokmuş, bi kağgacık vaamış..." dedi Ayşin.
"Sus, ben anlatacam." dedi Ünal. "Kargacık ormandan geçerken goneşi görmüş. Dede goneş nerde biliyon mu?"
"Biliyorum, yukarda, gökyüzünde." dedim.
"Uzakta mı dede?" dedi Ünal.
"Çok uzakta." dedim.
"Türkiye kadar mı dede?" dedi Ünal.
"Hiç görmediğiniz, ne zaman göreceğiniz de belli olmayan Türkiye kadar." dedim yüreğimi burkan bir sesle.
"Dede, beni Türkiye'ye götürcen mi?" dedi Ünal.
"Götürecem elbet" dedim.
"Beni de götüy dede!" dedi Sema, omuzlarıma tırmandı.
"Götürecem elbet, sen benim minik serçemsin." dedim.
"Dedem beni İstanbul'a götürcek." dedi Ayşin.
"Annemi de götürcen mi dede?"
"Anneni de, babanı da, hepinizi götürecem." dedim.
Bir dizime Ünal, bir dizime Ayşin oturdu, Sema, boynumun yanlarından ayaklarını sarkıttı. Yüreğim sevgiyle, acımayla, kaygıyla gerildi, duygularımdaki yoğunlukları sonsuzlaştırdı, gözlerimi yaşarttı. Emel geldi. "Bu ne, ne oluyor böyle? Babişko, ağacına kuşlar konmuş."
"Benim güzel kuşlarım onlar, benim çiçeklerim. Bir resmimizi çeksene!"
"Bir dakka babişko, bir dakka, annee, gel, çabuk, bırak şimdi her şeyi..." Eşimin koluna girerek getirdi, bir heykel gibi sağ yanıma dikti. "Çekiyorum! Buraya bakın. Sema, cimcime, şatıfilli, buraya bak, Ayşin sen de... Ünal Paşa, tam buraya bak!" Çekti.
"Cik, cik, cik, cik..." dedi Sema.
"Bir daha çek!" dedim.
"Cik, cik, cik, cik..." dedi Ünal.
"Bir daha çek!" dedim.
"Cik, cik, cik, cik..." dedi Ayşin, arkadan da havladı. "Hov, hov, hov, hov, hov ... Dede ben Dog'um (köpeğim) dede ben ayıyım, dede ben..."
Ayşin'i öptüm, Ünal'ı öptüm, Sema'yı öptüm, gıdıklayarak güldürdüm.

MUZAFFER BUYRUKÇU

Öykü ve roman yazarı Muzaffer Buyrukçu 1930 yılında Niğde'nin Fertek ilçesinde doğdu. Ortaokuldan sonra öğrenimini bırakarak çalışmaya başladı. Simitçilikten basımevi işçiliğine dek her türlü işi yaptı. ilk öyküsü Son Telgraf gazetesinde yayınlandı (Yıkılan Yuva, 1945). Yeditepe, Kaynak, Yenilik gibi dergilerde yayımlanan öyküleriyle tanındı. Romanları özyaşamsal ögeler taşır. Öykülerinde ise olaylardan insanların iç dünyasına yönelen bir anlayışı benimsedi.
Yapıtları: Öykü; Katran, Acı, Korkunun Parmakları, Bulanık Resimler (1962 Türk Dil Kurumu Öykü Ödülü), Kuyularda, Cehennem, Kavga (1968 Sait Faik Öykü Ödülü), Roman; Gürültülü Birkaç Saat, Bir Olayın Başlangıcı, Günlük; Arkası Yarın.

biz de çocuk birydik

Yazan- Resimleyen: Sevda Fırat AK

BİZİM DE TENİMİZ PÜRÜZSÜZ, BERRAK OLDU
BÖYLE SOLGUN, YIPRANMIŞ DEĞİLDİK ZAMANINDA
O CESUR TAZELİKTE GÖZÜMÜZ KALDI
BİZ DE SİZİN GİBİ DELİYDİK ZAMANINDA...

Babaannemin, başında toplamadan omuzlarına bıraktığı kar gibi bembeyaz, ipekli bir örtüsü vardı. Arkadaşlarımın yaşlı teyzeleri ve büyükanneleri kahverengi, siyah gibi karanlık kumaşlara sarınırken ben ninemi o yumuşacık, aydınlık örtüsü, altın rengindeki yuvarlak çerçeveli minik gözlüğü, uzun tüylü ayağından çok daha büyük mavi terlikleri ve renk renk desenli pazen elbiseleri ile gördüğümde hep ona sokulmak, limon kolonyasının tenindeki o farklı kokusunu duyumsa-

KONSOLUN ÜSTÜNDE DURUR DEDENİN RESMİ
KONSOLUN ÜSTÜNDE O LACİVERT GÖZLERİ
KONSOLUN ÜSTÜNDE KÜÇÜCÜK KALDI ŞİMDİ
BİZ DE SAĞLIKLI, CANLI, DİRİYDİK ZAMANINDA...

mak isterdim. "Gel sana masal anlatayım" demesine kalmadan dizlerinin dibinde bulurdu beni...

- Bir varmış, bir yokmuş... Hem varmış, hem yokmuş... Bundan çok uzun seneler önce memleketin birinde sağır bir kral varmış...
- Kraliçe...
- Kral dedim. Kral varmış. Sonra bir gün...
- Dün kraliçe demiştin büyükanneciğim...

İşte o zaman sitemle yüzüme bakar, gözlüğünü çıkarıp o beyaz ipek örtüsünün köşesiyle, buğulanan yuvarlak camlarını silerdi. Gözleri çok çabuk nemlenir olmuştu canım ninemin. Ona bir çocukmuş gibi sarılır, yumuşacık yanaklarını sırılsıklam oluncaya kadar öperdim. "Yaşlandım artık" derdi...

- Yaşlandım artık. Bak unutuyorum dün ne dediğimi. Ama kraldı, sağır bir kraldı... Kraliçe dememem lâzım...
- Nineciğim, dün ben iyi dinlemedim herhalde... Unutmuşumdur...
- Söylesene dün anlattın diye... Dün anlattığım şeyi bugün de oturup anlatıyorum... Komik oldum...
- Dün anlattığın şeyi anlatmıyorsun ki... O sağır kraliçeydi. Bugünkü ise sağır kral...
- Hadi oradan muzur sen de...
- Hadi dedemi anlat... Boşver masalı... Dedem seni nasıl büyüttü?

Hiç yanılmadan ve unutmadan anlattığı bir öykü vardı büyükannemin...

Evlendiklerinde o kadar küçük, dünyadan o kadar habersizlermiş ki, büyükanneleri onlara her gelişinde bir sürü oyuncak getirir ve gürültü etmeden oynamaları için tembihlermiş...

- Feriha, şimdi sen bu bez bebekle oyna, Bilâl topacıyla oynasın...
- Ben bez bebekle oynamam. Bilâl oynasın bez bebekle. O topacı çeviremiyor, yuvarlıyor.
- Feriha, üzme Bilâl'i!.. Bilâl sen misketlerinle oynar mısın?
- Ben Feriha'yı seviyorum. Feriha benim bez bebeğim...
- Çek elini... Sensin bez...

Birlikte büyümüşler... Sevinçlerini büyütmüşler, acılarını bölmüşler... Yalnızken ağlamışlar, beraberken gülmüşler.. Ninemi o yumuşak koltuğunda uslu uslu otururken gördüğümde, onun da bir zamanlar çocuk olduğu, anılarla, sevgilerle, acılarla, ayrılıklarla, sürprizlerle dolu bir geçmişi olduğu düşüncesi beni hüzünlendirir, şaşırtır ve meraklandırırdı. Akşam yemeklerinde gözleri konsolun üzerindeki soluk resimde kalır, sessizleşir ve başını önüne eğip yaramaz bir çocuk gibi yemeğini tabağında bırakır, bitirmezdi... Bizi bırakıp gittiği için onu hiç ama hiç affetmedim...

SANMA TÜM SEVGİLER GENÇ YÜREKLERDE SOLUR
SANMA HEYECANDAN GENÇ KALPLER DURUR
YASTIĞIM GECE DEFALARCA KEZ KURUR
DEDENLE BİZ DE ÇOCUK BİRİYDİK ZAMANINDA...

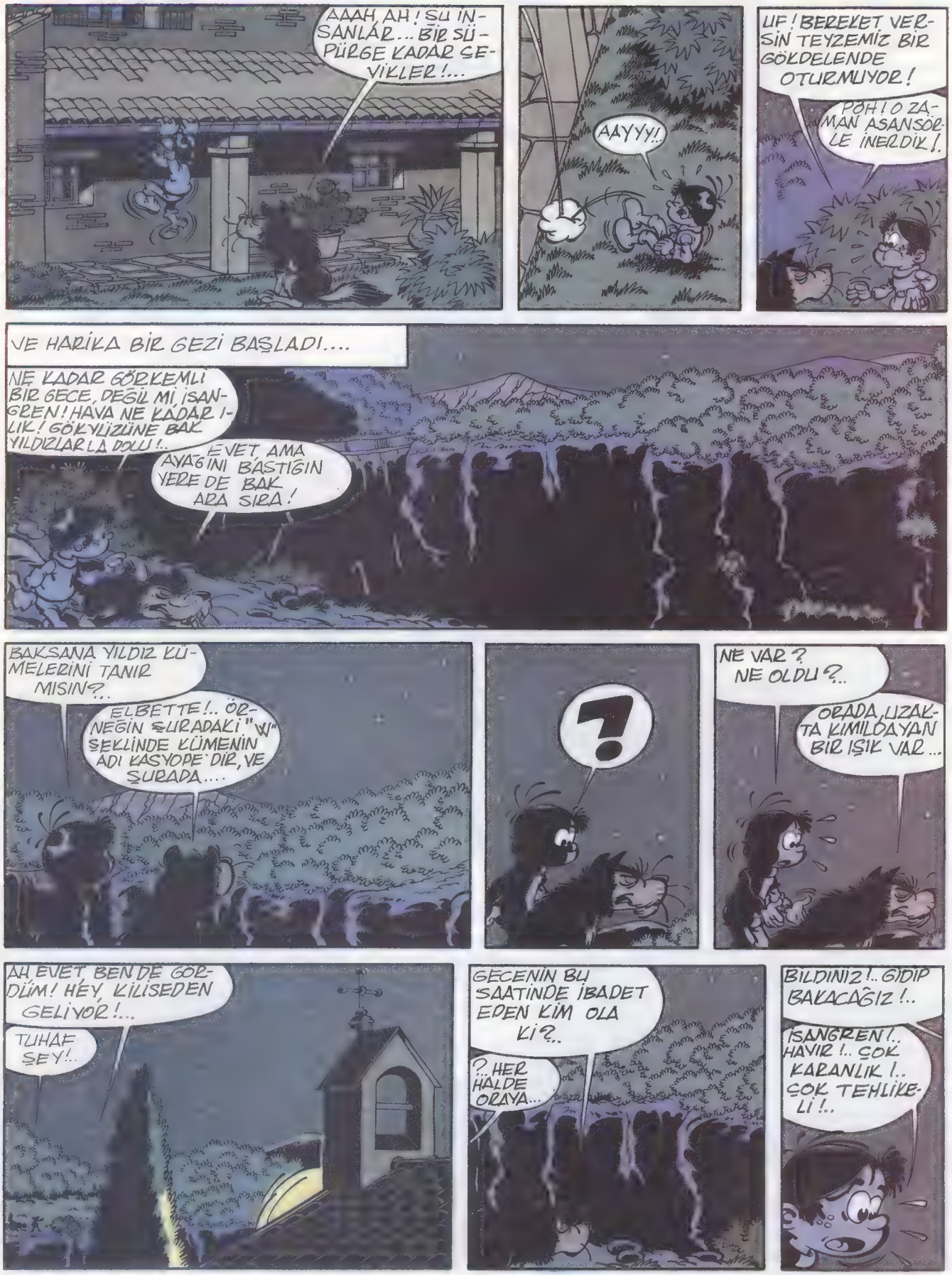
AAAH, AH! SU İNSANLAR... BİR SÜPÜRGE KADAR ŞEVİKLER!...
AAYYY!..
UF! BEREKET VERSİN TEYZEMİZ BİR GÖLDELENDE OTURMUYOR!
PÖH! O ZAMAN ASANSÖRLE İNERDİK!.
VE HARİKA BİR GEZİ BAŞLADI....
NE KADAR GÖRKEMLİ BİR GECE, DEĞİL Mİ İSANGREN! HAVA NE KADAR IŞIK! GÖKYÜZÜNE BAK YILDIZLARLA DOLU!..
EVET AMA AYAĞINI BASTIĞIN YERE DE BAK ARA SIRA!
BAKSANA YILDIZ KÜMELERİNİ TANIR MISIN?..
ELBETTE!.. ÖRNEĞİN ŞURADAKİ "W" ŞEKLİNDE KÜMENİN ADI KASYOPE DİR, VE ŞURADA....
?
NE VAR? NE OLDU?..
ORADA, UZAKTA KIMILDAYAN BİR IŞIK VAR...
AH EVET, BEN DE GÖRDÜM! HEY, KİLİSEDEN GELİYOR!...
TUHAF ŞEY!..
GECENİN BU SAATİNDE İBADET EDEN KİM OLA Kİ?..
?.. HER HALDE ORAYA...
BİLDİNİZ!.. GİDİP BAKACAĞIZ!..
İSANGREN!.. HAYIR!.. ÇOK KARANLIK!.. ÇOK TEHLİKELİ!..

MERAK ETME, KARANLIKTA DA GÖREBİLİRİM!.. YALNIZ BİR BAŞKA SORUN VAR...
KİLİSE İLE ARAMIZDA ŞU UÇURUM VAR. BİR YANDAN İNİP ÖBÜR YANDAN ÇIKMAK ÇOK ZAMAN ALACAK...
GÖRDÜN MÜ ORAYA GİTMEMİZ İMKANSIZ!..
İMKANSIZ MI?..
SIRTIMDAN ÜÇ TANE KIL KOPAR BAKALIM!...
NEE?..
KOPAR DEDİM SANA!...
İŞTE!..
AYYY!
İYİ ŞİMDİ DE KİLLARA DOĞRU ÜFLE, ÇABUK!..
OH!
BU, BU DA NE?!..
ŞİMDİ ANLARSIN, ONLARI ÜZERİNDE BİR YERE YERLEŞTİR ŞİMDİ! PİJAMANIN ALTINA VEYA TERLİKLERİNİN İÇİNE ÖRNEĞİN!...
İŞTE!..
HEEEY!
ELBETTE YA, İŞTE OLDU!..
İSANGREN!.. BU HARİKA BİR ŞEY! BEN, BEN UÇUYORUM!...
HAYIR, ŞİMDİLİK HAVADA DURUYORSUN. ARADA FARK VAR. UÇMAK İÇİN GİTMEK İSTEDİĞİN YERE GÖZÜNÜ DİK. HADİ, KİLİSEYE BAK!...
KİLİSE...
?

NE VAR, NE OLDU?
BİRİNİ, BİR ŞEY GÖRDÜM, KIMILDIYORDU!..
ORADA BİRİ VAR EL-BETTE! O IŞIK ORAYA KENDİLİĞİNDEN GELMEDİ YA!
EVET AMA HAYIR!.. BİR, BİR DEVDİ.. GORİL GİBİ BİR ŞEY!..
?
HIM! GİDİP YAKINDAN BAKALIM SUNA!..
AAAAAA
VAY CANINA, NE KORKUNÇ BİR ÇİĞLIKTI O!
GEL, AMA ARKAMDA DUR!..
EEE... EVET!
HER ŞEY ÇOK SAKİN, GARİP!..
?!

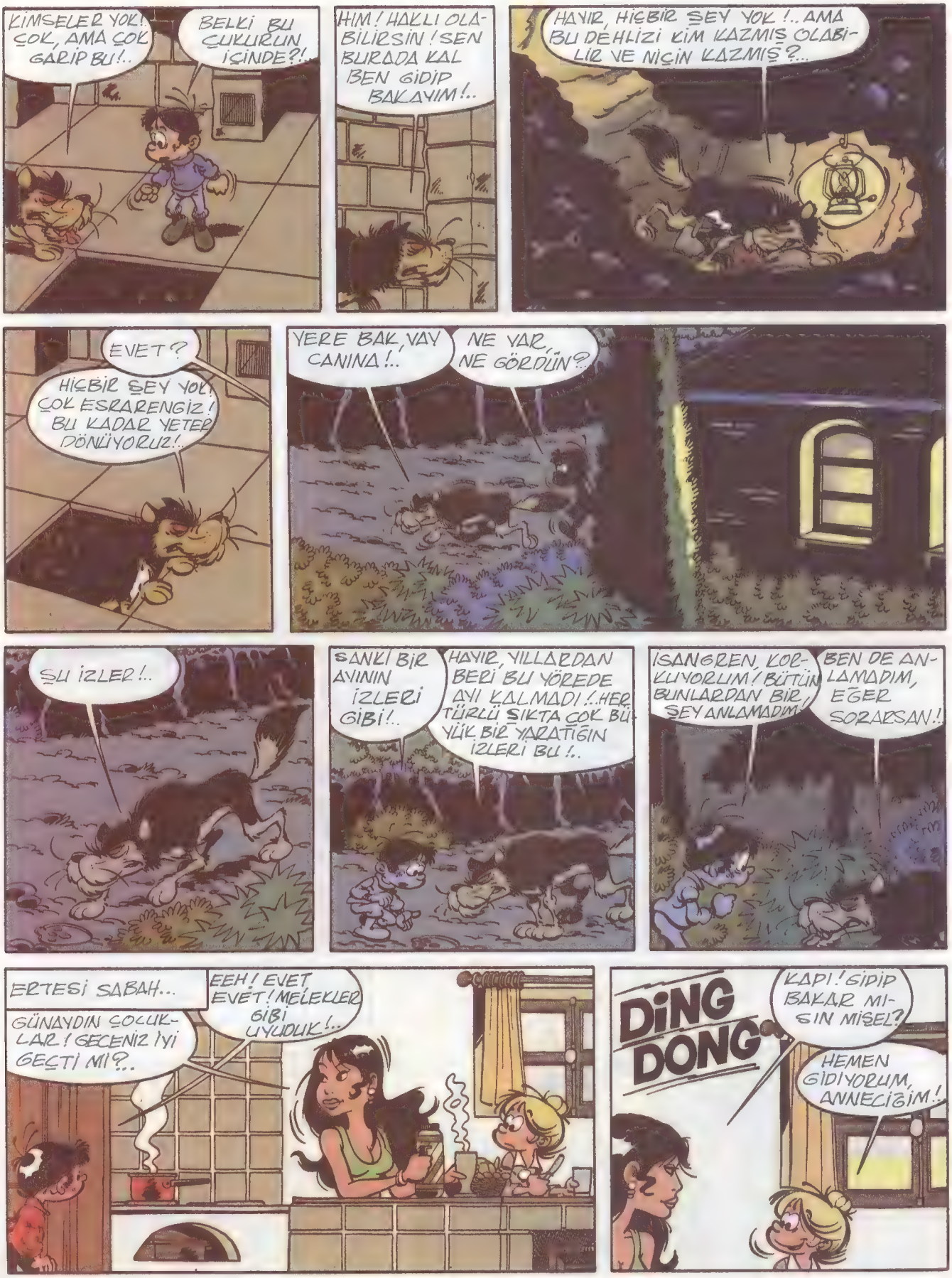
KİMSELER YOK! ÇOK, AMA ÇOK GARİP BU!..
BELKİ BU ÇUKURUN İÇİNDE?!..
HM! HAKLI OLABİLİRSİN! SEN BURADA KAL BEN GİDİP BAKAYIM!..
HAYIR, HİÇBİR ŞEY YOK!.. AMA BU DEHLİZİ KİM KAZMIŞ OLABİLİR VE NİÇİN KAZMIŞ?..
EVET?
HİÇBİR ŞEY YOK! ÇOK ESRARENGİZ! BU KADAR YETER DÖNÜYORUZ!
YERE BAK, VAY CANINA!..
NE VAR, NE GÖRDÜN?
ŞU İZLER!..
SANKİ BİR AYININ İZLERİ GİBİ!..
HAYIR, YILLARDAN BERİ BU YÖREDE AYI KALMADI!..HER TÜRLÜ ŞIKTA ÇOK BÜYÜK BİR YARATIĞIN İZLERİ BU!..
İSANGREN, KORKUYORUM! BÜTÜN BUNLARDAN BİR ŞEY ANLAMADIM!
BEN DE ANLAMADIM, EĞER SORARSAN!
ERTESİ SABAH...
GÜNAYDIN ÇOCUKLAR! GECENİZ İYİ GEÇTİ Mİ?..
EEH! EVET, EVET! MELEKLER GİBİ UYUDUK!..
DİNG DONG
KAPI! GİDİP BAKAR MISIN MİŞEL?
HEMEN GİDİYORUM, ANNECİĞİM!

ANNE, SENİ İSTİYORLAR!
TEŞEKKÜRLER KÜÇÜK HANIM!..
İYİ GÜNLER BAYAN! BEN JANDARMA KARAKOLUNDAN GELİYORUM.. RAHATSIZ ETTİĞİM İÇİN BAĞIŞLAYIN, GECE KİLİSEDE OLANLAR İÇİN SORUŞTURMA YAPIYORUZ!..
GECE KİLİSEDE OLANLAR MI?!
HABERİNİZ YOK MU?.. BU SABAH UÇURUMUN DİBİNDE İKİ ADAM BULDUK, İKİ YABANCI.. AĞIR YARALI BİR HALDE HASTANEYE KALDIRILDILAR. BU GECE HERHANGİ BİR SES DUYDUNUZ MU?..
HAYIR, HAYIR!..
HAYIR, HİÇBİR SES DUYMADIM!.. SİZ DUYDUNUZ MU ÇOCUKLAR?
PEKİ BU SİZE BİR ŞEY İFADE EDİYOR MU?..
?!
BU DA NEDİR ÖYLE?
BU BİR AYAK İZİ BULABİLDİĞİMİZ YEGANE İZİN KALIBI!..
SANKİ SANKİ BİR HAYVANIN İZİ GİBİ!..
DOĞRU, ANCAK NASIL BİR HAYVANA AİT OLDUĞUNU BİLMİYORUZ VE ADAMLARIN YARALANMASIYLA İLGİSİ VAR MI ACABA!..
PEKİ AMA, GECENİN O SAATİNDE KİLİSENİN ORADA NE ARIYORLARMIŞ O ADAMLAR?..
KİLİSENİN ORALARDA DEĞİL, BAYAN İÇİNDE... BUNU BİLİYORUZ, ZEMİNİN ALTINDA BİR TÜNEL KAZIYORLARMIŞ!..
KİM BİLİR?... BELKİ DE TAMPLİYE ŞÖVALYELERİNİN HAZİNESİNİ ARIYORLARDI!...

?
AH SİZ MİYDİNİZ PROFESÖR!...
HEHE!...SİZİ KORKUTTUYSAM, ÖZÜR DİLERİM!..
?

PROFESÖR DE BENİMLE BERABER GELDİ TEPEYE!... YENİ KAZILARINI YAPACAĞI YERLERİ SAPTIYOR!...
YENİ KAZILARI MI?...

EVET! KENDİMİ TAKDİM EDEYİM, PROFESÖR GODFRUVA DÖ ŞARNİ... ORTAÇAĞ UZMANI ARKEOLOĞUM. BEN VE EKİBİM, KISA BİR SÜRE SONRA ÇEVREDE BAZI KAZILAR YAPACAĞIZ!...
NASIL KAZILAR?

EVET, BİLMİYORSUNUZ MUHTEMELEN... LİSE VE HERHALDE SİZİN OTURDUĞUNUZ ŞU EV, BÜYÜK BİR İHTİMALLE TAMPLİYE ŞÖVALYELERİNDEN KALAN YIKINTILAR ÜZERİNE KURULU OLMALI. AMA ENDİŞELENMEYİN SADECE LİSEYİ KAZACAĞIZ. HI, HI HI....

NE YAZIK Kİ, DÜN GECE OLANLAR, BAŞKALARININ DA BENİM ARADIĞIM ŞEYİ ARADIĞINI GÖSTERİYOR! YASA DIŞI DEFİNECİLER HİÇ KUŞKUSUZ!...
İYİ DE, NE ARIYORLAR TAM OLARAK?...

SİZE DAHA ÖNCE DE SÖYLEDİM, DOSTUM: TAMPLİYE ŞÖVALYELERİNİN DİLLERE DESTAN HAZİNESİNİ! ŞÖVALYELERE AİT BİR KALINTI BULUNMAYA GÖRSÜN, HEMEN DEFİNE AVCILARI, EFSANEVİ HAZİNEYİ BULMAK İÇİN KOLLARI SIVARLAR... BU DA BİZ ARKEOLOGLARIN İŞİNİ ÇOK ZORLAŞTIRIYOR, ÇOOOK!...

ŞEY, BAYIM, TAMPLİYE ŞÖVALYELERİ KİMLERDİ?...
OOO, BU ÇOK UZUN BİR ÖYKÜDÜR KÜÇÜĞÜM!...
PEKALA, BANA MÜSAADE BAYANLAR BAYLAR. TEŞEKKÜR EDERİM!...

EĞER ANNENİZ İZİN VERİRSE?

RİCA EDERİM, BUYURUN OTURUN PROFESÖR!

KISACA SÖYLEDİĞİM ÖYKÜ: BAŞLANGIÇTA TAMPLİYE ŞÖVALYELERİ, ASKER-RAHİPLERDİ VE AMAÇLARI DA, KUDÜS'E GİDEN HAC YOLUNU KORUMAKTI. AMA KISA SÜREDE ÇOK ZENGİN OLDULAR. BÜTÜN AVRUPAYA YAYILDILAR. BU DA DİĞER ZENGİN GRUPLARIN, ÖZELLİKLE DE KRALIN KISKANÇLIĞINI ÇEKTİ!...

BUNUN ÜZERİNE HAKLARINDA İFTİRALAR YAYILDI. GÜYA ONLARIN TARİKATLARINA GİREBİLMEK İÇİN, HAÇIN ÜZERİNE TÜKÜRMEK, İSA'YI YADSIMAK GEREKİYORDU. AHLAKSIZCA BİR HAYAT SÜRÜYORLARDI VE DE BAPHOME ADINI VERDİKLERİ BİR VARLIĞA TAPIYORLARDI...

ELBETTE BÜTÜN BUNLAR SADECE BİR EFSANE... GERÇEK ŞU Kİ, FRANSA KRALI GÜZEL FİLİP, TARİKATLARINI ORTADAN KALDIRDIĞINDA, NE HAZİNELERİ BULUNDU NE DE O SÖZÜ EDİLEN, TAPTIKLARI VARLIK GÖRÜLDÜ...

PEKİ BAPHOME DENİLEN O YARATIK NASIL BİR ŞEYMİŞ?

HİÇBİR ŞEY BULUNMADI Kİ! AMA EFSANELERDE, BU YARATIK BAZEN KORKUNÇ BİR HEYKEL, BAZEN DE BİR CANLI, BİR CANAVAR GİBİ ANLATILIR!... HALKIN DÜŞ GÜCÜ İŞTE...

AMA EĞER TAMPLİYE ŞÖVALYELERİ İLGİNİZİ ÇEKTİYSE, YARIN KİLİSEYE ZİYARETİME GELİN, KONUŞMAYA DEVAM EDEBİZ!

OH! ÇOK TEŞEKKÜRLER!

İŞTE BÖYLE! MİSAFİRPERVERLİĞİNİZE ÇOK TEŞEKKÜR EDERİM SAYIN BAYAN! HOŞÇA KALIN!...

İVEN İLE İVON BİRBİRLERİNE TEK SÖZ ETMEDİLER, AMA HER İKİSİ DE AYNI ŞEYLERİ DÜŞÜNÜYORLARDI: DÜN GECEKİ CANAVAR ACABA... AMA HAYIR, ÇOK SAÇMA OLURDU BU!.. YİNE DE...

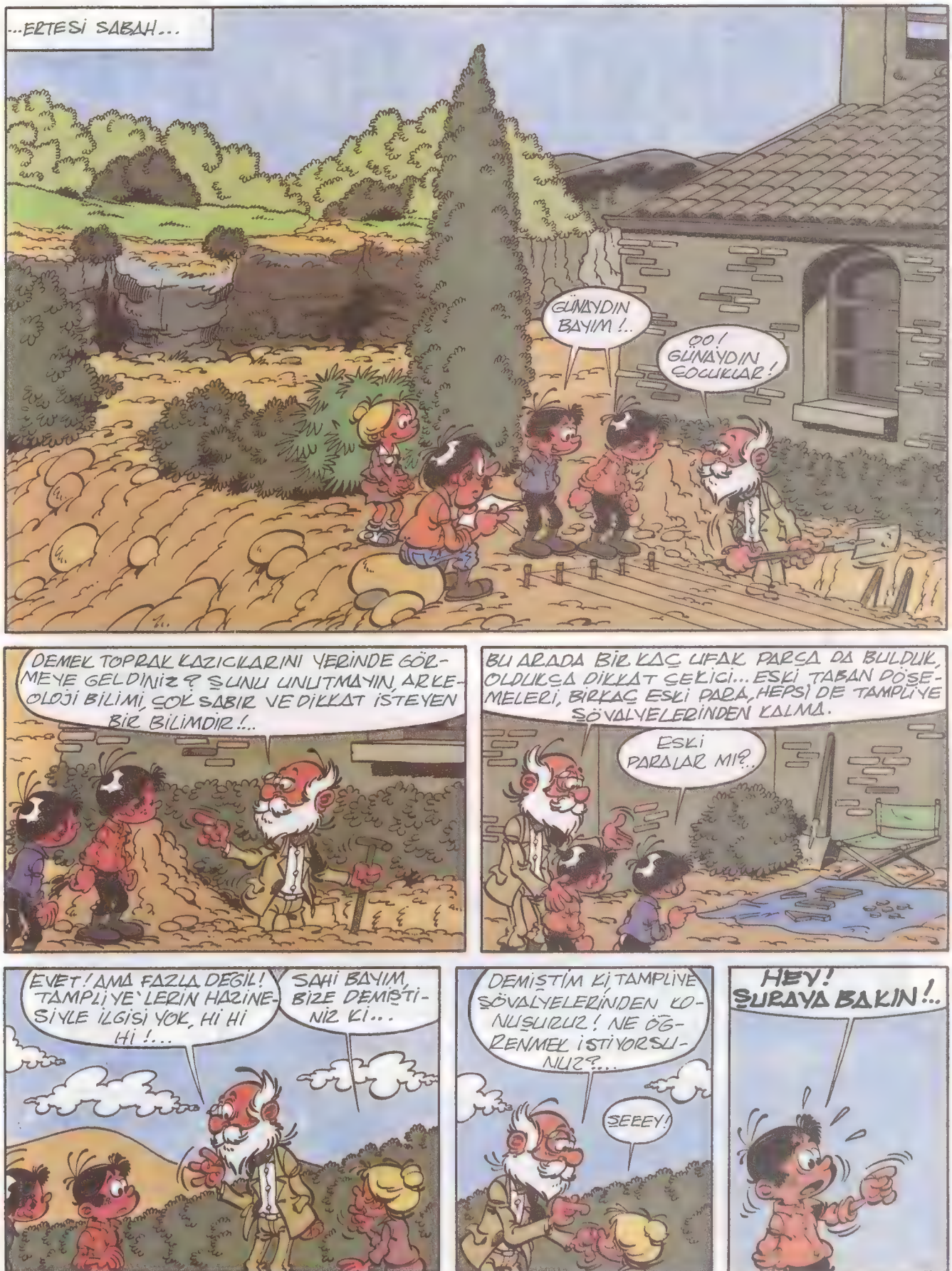

GELECEK SAYIDA, İVON ACABA NE GÖRMÜŞTÜ?

DOYUMSUZ MATEMATİK

Okullar kapanırken matematikle ilgili yeni bir diziye başlıyoruz. Tatil eğlence ve dinlence dönemidir; tatilde matematiğin işi ne?" diye düşünmeyin. Emekli matematik öğretmeni Adnan Çakmakçıoğlu'nun hazırladığı bu dizi oldukça eğlendirici.

SAYILAR NASIL DOĞDU?

İlk insanlar için saymak bir gereksinim değildi. Ne paraları vardı sayacak, ne de ölçüleri. Olsa olsa düşmanı çok mu, yoksa az mıydı? Avlayacağı hayvanlar tek miydi, çok muydu? Onu ilgilendiren buydu.

Bir sayısı ilk miydi? İki mi önce belirmişti? Orası önemli değil. Ama ikiden sonra? Bunun adı ÇOK idi. Çok... Pek Çok... Bu yeterdi ona. Bunun kanıtlarını günümüzde kullanılan dilde de bulma olanağı var. Fransızca'da "tres bien" sözcüğünün anlamı " çok iyi " dir. Aslında "tres" üç karşılığıdır. Yunancada "Tris megistos" sözcüğü "Çok büyük" anlamında kullanılır. Halbuki bunun tam karşılığı "Üç kez büyük"tür.

Lâtincede "ter felix" sözcüğü de öyle. Çok Mutlu demektir. Ama tam karşılığı üç kez mutlu şeklindedir.

1, 2 ve ÇOK sayı düzeni insanoğlunu uzun yıllar bırakmamıştır. İnsanoğlu, yaşamında gelişme gösterdikçe, gereksinmeleri arttıkça, sayı dağarcığını da genişletmek zorunda kalmıştır. 1, 2, 3, 4, 5 gibi bir sayı düzenini kurması onun için büyük bir atılım idi. Ama bu atılım yüzyıllara mal oldu. İlk önemli aşama insanoğlunun parmaklarını keşfetmesi şeklinde oldu. Matematik dünyasını 10 sayısına kadar genişletti. Ayak parmaklarını da kullanınca 20'ye kadar sayma olanağını elde etti. Milâttan önce 2000-2500 yıllarında Babil'liler aritmetiği artık çarşı-pazarda kullanabilir duruma gelmişlerdi.

Tarımda, kanal açmada, astronomi ve astrolojide aritmetik kullanıyorlardı.

İlerleme güç oldu. Bunun kanıtları var. Beşlik ya da Onluk sayma düzenine geçmeden önce başka sayma düzenleri kullanılıyordu.

Bu sayma düzeninde en büyük sayı İki idi. Üçtü ya Dörttü.

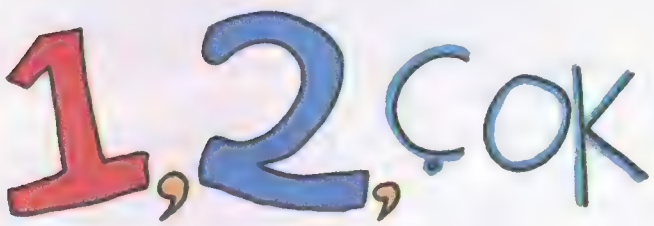

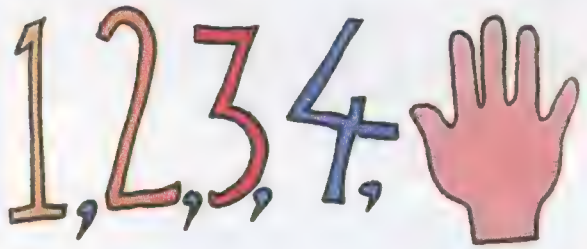

Güney Amerika'da bugün bile bir kabile şöyle saymaktadır:

"Bir - İki - Üç - Dört - Dört ve Bir - Dört ve İki.

Ne dersiniz? Bu kabile daha el parmaklarını keşfedememiş, öyle değil mi?

Afrika kabilelerinden biri hatta Paraguay'da bugün bile elle sayma yaptıkları zaman sayıları şöyle söylerler:

Bir - İki - Üç - Dört - Bir elin parmakları el ve bir el - El ve iki - ...

Sibirya'da Yukaghir kabilesinde sayma daha ilginçtir:

Bir - İki - Üç - ve Bir - Beş - İki Üç - Bir daha - İki dört - Ondan bir eksik - On.

Batı Afrika'da yaşayan Buramanlar Altılık sayı düzenini kullanmışlardır. Bugün İngiltere'de 18 yerine kullanılan TRİOUECH üç tane altı demektir.

SAYILARIN YAZILMASI

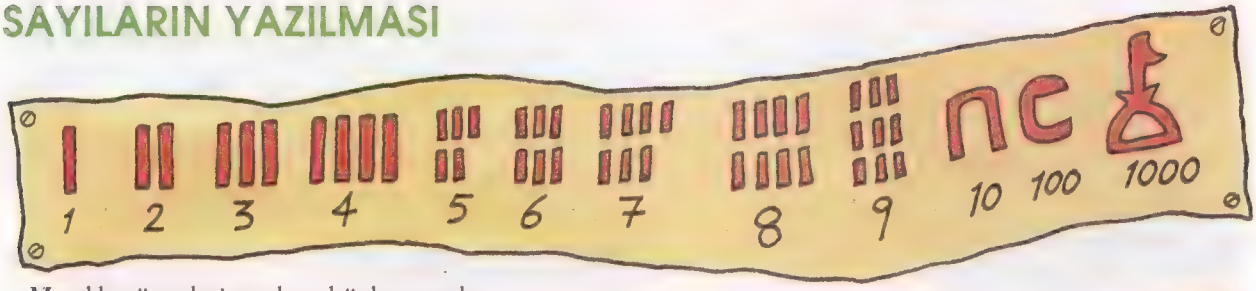

Mısırlılar önceleri sayıları böyle yazarlardı:

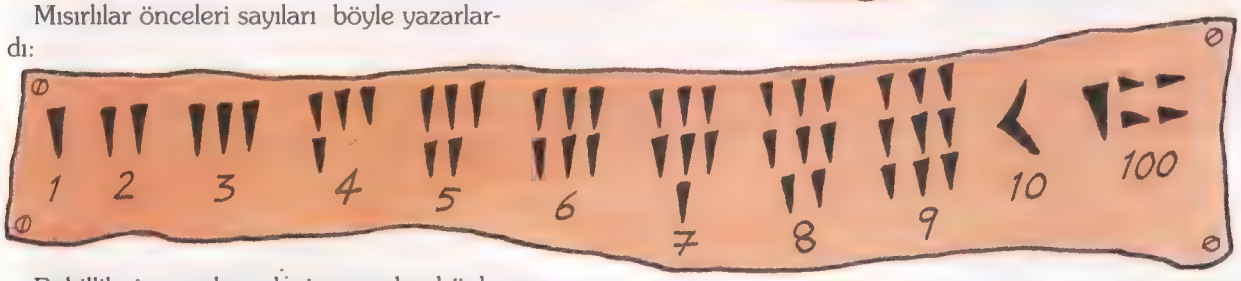

Babillilerin yazılarında ise sayılar böyle idi:

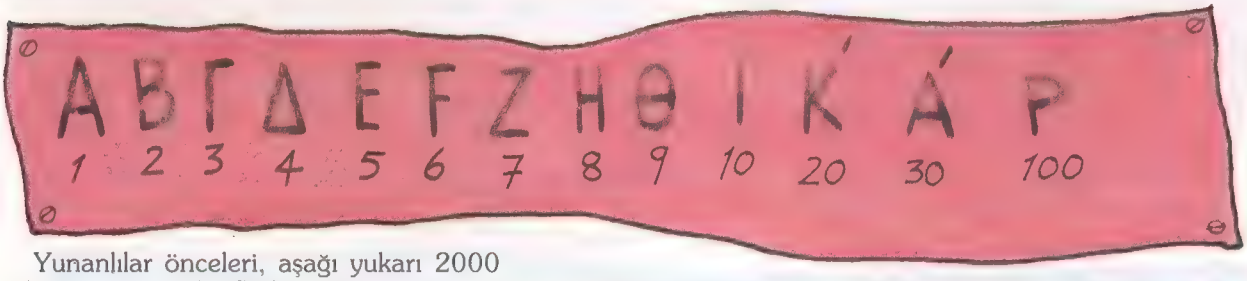

Yunanlılar önceleri, aşağı yukarı 2000 yıl önce, sayıları harflerle gösterirlerdi:

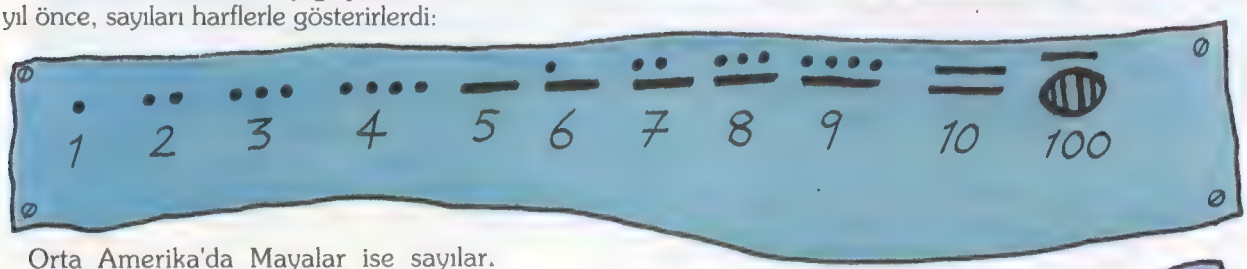

Orta Amerika'da Mayalar ise sayılar. böyle gösterirlerdi:

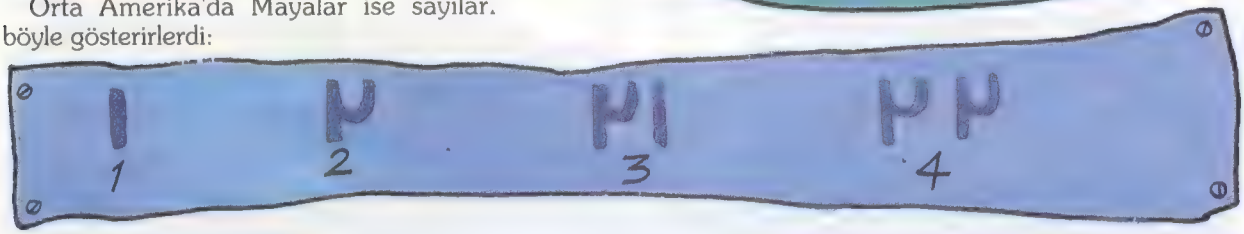

Suriye'liler ise iki düzendeki sayılarını şöyle yazarlardı:

Çinlilerin sayma sayıları şöyle yazılırdı:

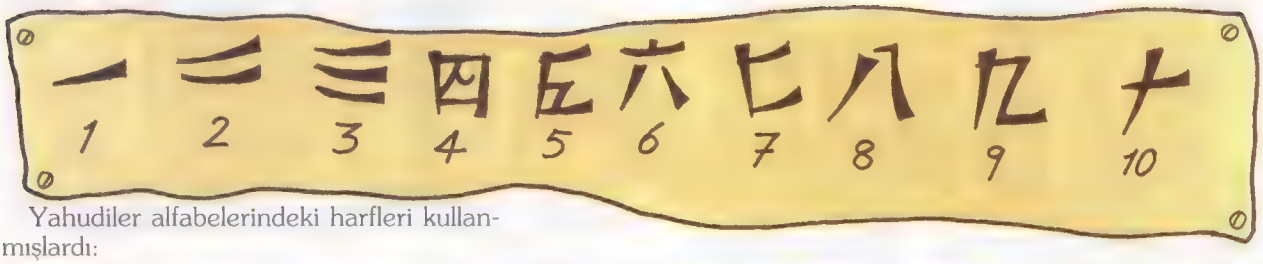

Yahudiler alfabelerindeki harfleri kullanmışlardı:

İlk Romalıların sayıları şöyle yazılırdı:

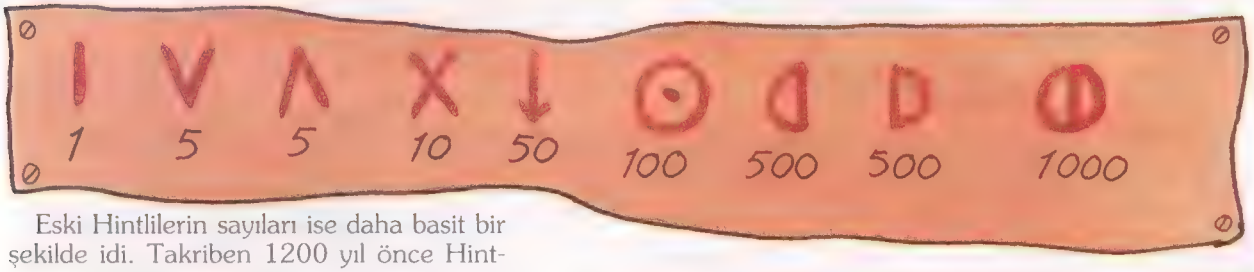

Eski Hintlilerin sayıları ise daha basit bir şekilde idi. Takriben 1200 yıl önce Hintli'lerden Araplara ve oradan da Avrupa'ya geçen sayılara yanlışlıkla Arap Sayıları dendi. Şunlardı:

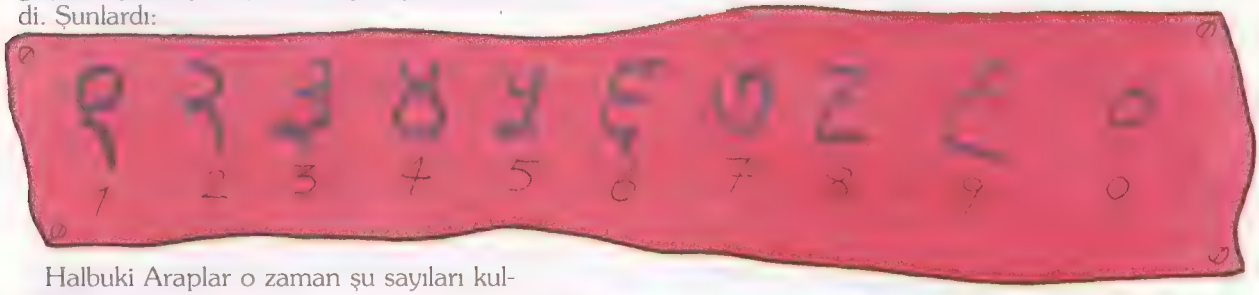

Halbuki Araplar o zaman şu sayıları kullanıyorlardı:

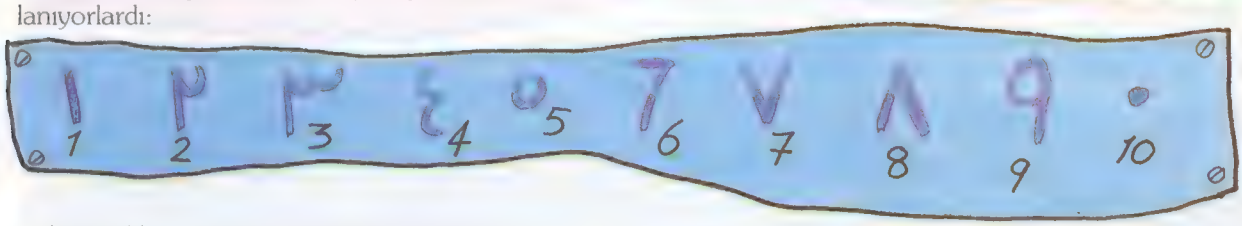

Avrupa'da ise sayıların aldığı biçimlerdeki gelişme yukarıdaki şekilde belirtilmiştir. Bu süre 1000 yılında başlar ve kitapların basılmaya başladığı devre kadar uzar. Bundan sonra az değişiklikle bugünkü şeklini alır.

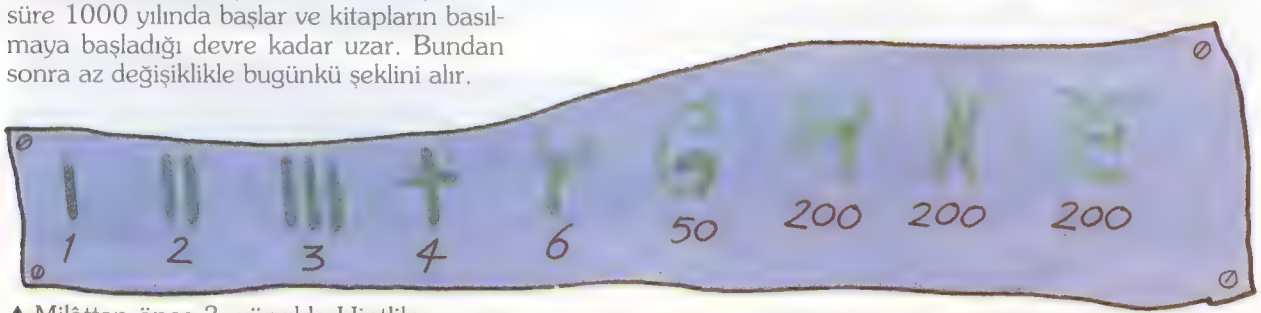

▲ Milâttan önce 3. yüzyılda Hintliler şu sayıları kullanmaktaydılar:

TÜRKLERDE SAYILAR

BEŞYÜZ ARTUKİ SEKİZ KIRK

Göktürk'ler ve Uygur'lara ait kitabelerden çıkardığımıza göre, Orta Asya'da yaşayan Türkler bugün bizim kullandığımız onluk düzendeki sayıları saymakta ve rakamlarla sayılar için bizim kullandığımız sözcükleri kullanmakta idiler.

BİR, İKİ, ÜÇ, TÖRT, BEŞ (BŞ, BİŞ), ALTI, YETİ (YTİ), SEKİZ, TOKUZ, ON, BİR YİGİRMİ, İKİ YİGİRMİ, ÜÇ YİGİRMİ ..... OTUZ, KIRK, İLİG, ALTMIŞ, YİTMİŞ, SEKİZ ON, TOKUZ ON, YÜZ, BİNG, TÜMEN (10 000 demek), YÜZ BİNG, ... ve YÜZ YÜZ BİNG BİNG (10 000 000 000: On Milyar)

Ancak bu sayıların ve rakamların nasıl yazıldıkları hakkında bilgiye sahip değiliz. Bununla beraber sayıların okunuşunda ve yazılışındaki ilginç örgüyü belirtmeden geçemeyeceğiz.

Örnek olarak 19 sayısını ele alalım.

19 ..... Tokuz yigirmi.

Önce birler basamağındaki rakam söyleniyor. Sonra (Yüzden aşağı sayılar için) bir sonraki basamağın adı söyleniyor. Halbuki biz 19 sayısını On-Dokuz şeklinde okuruz. Onlar ise Tokuz - Yigirmi şeklinde okuyorlar.

43 ..... Üç İlig (İlig Elli yerinedir)

34 ..... Dört Kırk.

Yüzden büyük sayılara gelince:

538 ..... Beş yüz artuki sekiz kırk.

Burada "Artuki" sözcüğündeki "Artu" bizim kullandığımız "Artı" ve "tuki" ise "daha, dahi, ek " anlamına gelmektedir.

Ayrıca "Birinci" yerine "Birinç", İkinci yerine de "İkinç" ... Otuzuncu yerine ise "Otuzunç" kullanmakta idiler.

A. Von Gabain'in ALTÜRKİSCHE GRAMMATİK adlı (Leipzig 1950 - Üçüncü baskı) kitabın 34. sayfasından aldığımız Brahmi rakamlarının bazı Türk boyları tarafından kullanıldığını ve bu rakam ve sayıların karşılıklarında Türkçe sözcüklerin yer almadığını görmekteyiz. 7. ve 8. Yüzyılda bazı Türk boylarının kullandığı bu sayıların yazılısı söyle:

Bazı Türk Boylarının kullandığı sayılardan bir kaçının yazılışı:

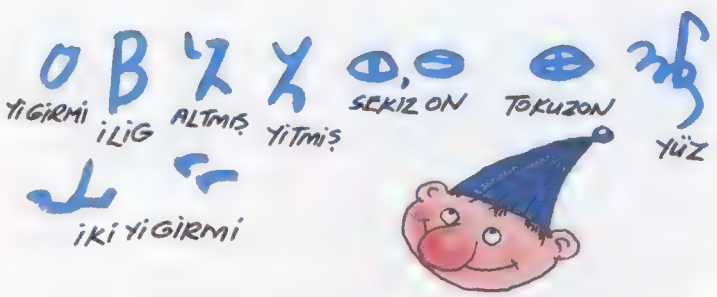

HAVACILIK

JET NASIL UÇAR?

Jet itişini çok basit bir örnekle açıklayabiliriz: Eğer bir balonu şişirip bırakırsak, içine doldurduğumuz hava balonu ters yöne doğru fırlatacaktır. Jet uçaklarının eksoz borusu da küçük hava kütlelerini büyük bir hızla geriye iter. Bu durumda da uçağın hareketini sağlayan güç elde edilir.

1913 yılında Fransız mühendis Rene Lorin jet uçuşunun temel ilkelerini tanıtmış ve patent almak istemiştir. 1927'de Frank Whittle adında bir askeri öğrenci bir kitap yazmış ve saatte 800 kilometre gibi hızlardan söz etmiş ve bu hıza ulaşmanın tek yolununun piston motorlarının yerine bir başka çeşit itici gücün kullanılması gerektiğini yazmıştır. Havacılıkta jet motorlarını kullanmayı ilk öneren Whittle değildir; ama bütün pratik sorunları çözen ilk kişidir. Örneğin plânladığı motorun içinde basınca ve sıcaklığa dayanacak madeni parçalar vardı. Ayrıca bu motorda, yakıt yanma hücresinde bütünüyle yakılır, yakıttan çıkan sıkışmış

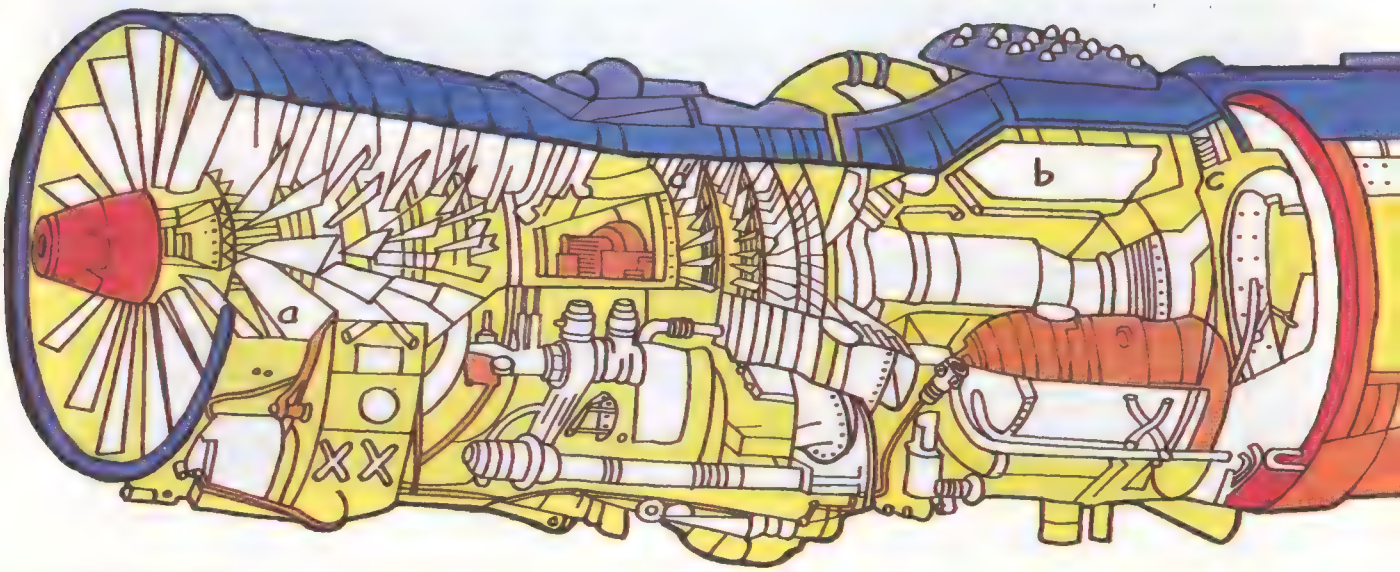

gaz da türbinin kanatlarını döndürerek eksoz borusundan büyük bir itme gücü oluşturarak dışarı çıkar.

1937'de Whittle'in motoru başarılı bir deneme yaptı. Ve dört yıl sonra ilk İngiliz jeti uçtu. Gloster E 28 - 39, Whittle'in motorlarıyla donatılmıştı. Uçak, günümüzün modern savaş uçaklarının hızıyla, saatte 480 kilometrelik bir süratle uçtu. Aynı uçağa daha sonra daha güçlü bir motor takıldı. Bu kez saatte 750 kilometrelik bir hıza ulaşıldı.

Almanya da İngiltere gibi jet motorları üzerinde çalışıyordu. Ağustos 1939'da Almanlar "Heinkel He 178"'i yaptılar. Dünyanın ilk jet uçağıydı bu. Ama askeri nedenlerle bir sır olarak kaldı. Gloster Meteor'un çıkışından kısa bir süre sonra da Almanlar "Messerschmitt Me 262"yi yaptılar. Bu da bir jetti. Artık uçaklar neredeyse ses hızında uçmaya başlayacaklardı.

TÜRBOJETLER

Jet türbin motorları ya da "türbojetler" görevleri bakımından V-1'lerin itici birimlerine benzerler. Yalnız türbojetlerde türbinin harekete geçirdiği kompresör bulunur. Kompresör kendi basıncını sağlar. Türbojet'in çalışması şöyle açıklanabilir:

1)Kompresör hava girişinden havayı emer ve basınçla bırakır. Bu hava yanma odalarına gider ve bir bölümü türboreaktörün arkasından bırakılır.

2)Basınçla ısınmış hava yanma odasında yanan yakıtla karışır.

3)Sıcaklığın yükselmesi gazın hacmini artırır. Yanma odasının bazı bölümlerinde sıcaklık 2000 dereceye kadar yükselir, yanma odasından çıkarken ise sıcaklık 1000 derece kadardır.

4)Gazlar yanma odasından türbine büyük bir hızla geçerken dakikada 5000 - 15.000 kadar dönüş sağlarlar. Bunu da enerjilerinin pek az bir bölümünü vererek gerçekleştirirler.

5)Türbinin içinden geçtikten sonra bile büyük bir hızla hareket eden gazlar eksoz borusuna gelirler. Borunun çıkışı çok dar olduğundan daha büyük bir hız kazanırlar. Böylece uçağa bir itici güç sağlarlar.

Türbindeki gazlardan sağlanan enerji kompresörü ve jeneratör, yakıt pompaları gibi bazı yardımcı araçları harekete geçirir. Bir türbojette her şey eş merkezli dingillerin çevresinde döner. İçten yanmalı motorlarda olduğu gibi öne ve geriye hareket eden parçalar yoktur. Bu da, daha az bir titreşim ve uçuşun daha rahat geçmesini sağlar.

Bir başka çeşit türboreaktör, "Türbopervane"dir. Bu sistemde türbin gazlardan çıkan tüm enerjiyi alır. Kompresör ve yardımcı araçlar pervaneyi harekete geçirmek için gereklidir. Türbinin dönüş hızı artınca da pervaneye iletişim bir parçanın yardımıyla yapılır.

Pervaneli motorlar, türbopervane ve türbojet etkili birer itme gücüdür. Her biri belirli süratlerde uçar. Örneğin 500 kilometrelik bir sürat için klasik pervaneli uçaklar en iyi sonucu verir. 500 - 700 kilometrelik hızlarda en etkili güç türbopervanedir. Bundan sonraki hızlarda ise etkili gücü ancak türbojetler sağlarlar.

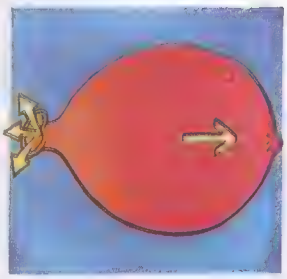

a)Alçak basınç kompresörü; a') Yüksek basınç kompresörü; b) Yanma odası; c) Yüksek basınç kompresörü görevi yapan türbin; c') Alçak basınç kompresörü görevi yapan türbin; d) Ana eksoz borusu; d') İkinci eksoz borusu; e) Öne itişi sağlayan yön kanadı, f) İnişlere yardımcı olan birim.

ROLLS-ROYCE/SNECMEA OLYMPUS 593 CONCORDE TÜRBOJET MOTORUNUN PLANI

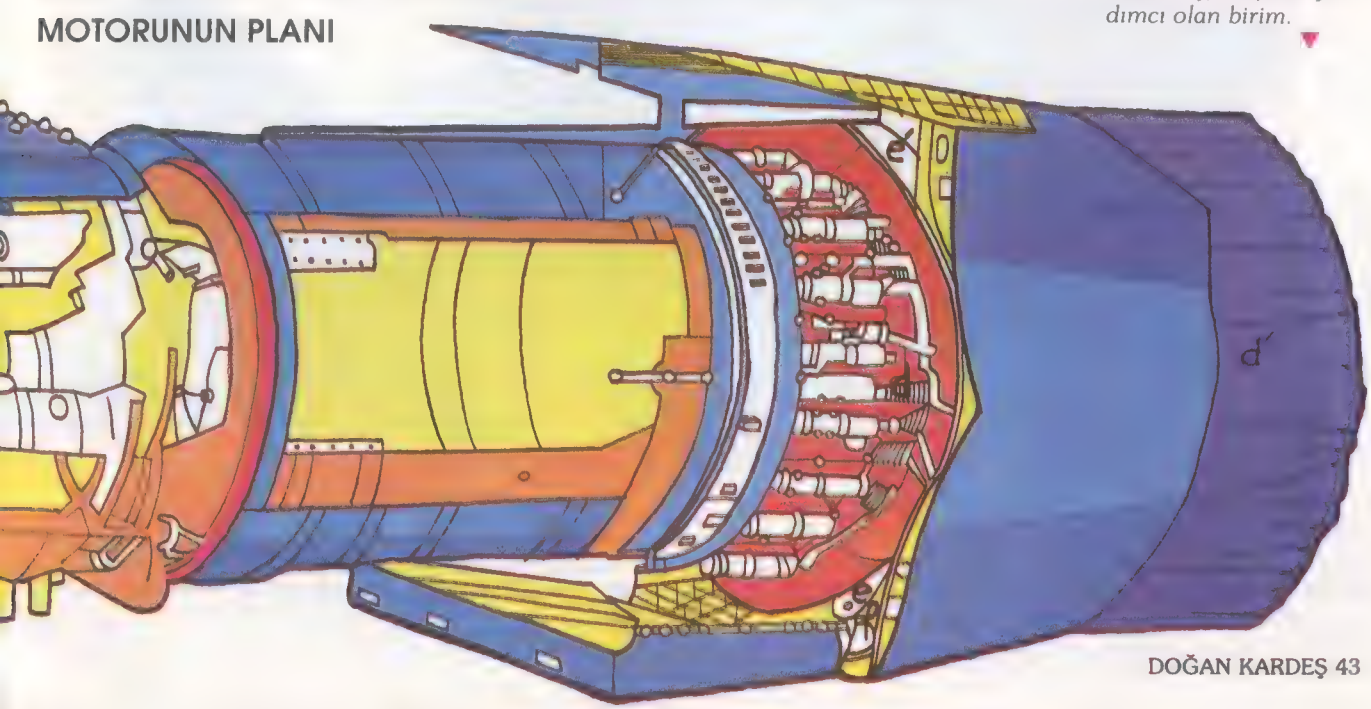

JET MOTORU

En basit jet motoru Almanların yaptığı V-l uçan bombasıdır. Bu bombanın itici gücü, çelik kaplı tüpüdür. Ön tarafta bir yanma hücresi vardır. V-l yükselince, önden giren hava, yakıt kapaklarını açar. Serbest kalan yakıt yanma hücresine dolar ve bir elektrik kıvılcımı da bunu ateşler. Sıkışan gaz önce yakıt kapaklarını kapatır, sonra da bir itme gücü yaratarak arkadaki, tüpten dışarı çıkar. Böylece gazın dışarı çıkmasıyla yanma odasındaki basınç azalır, kapaklar yeniden açılır. Önden gelen hava da kapakları açarak yanma hücresine yeniden yakıt dolmasını sağlar. Bu hareket de saniyede ortalama 40 kez yinelenir.

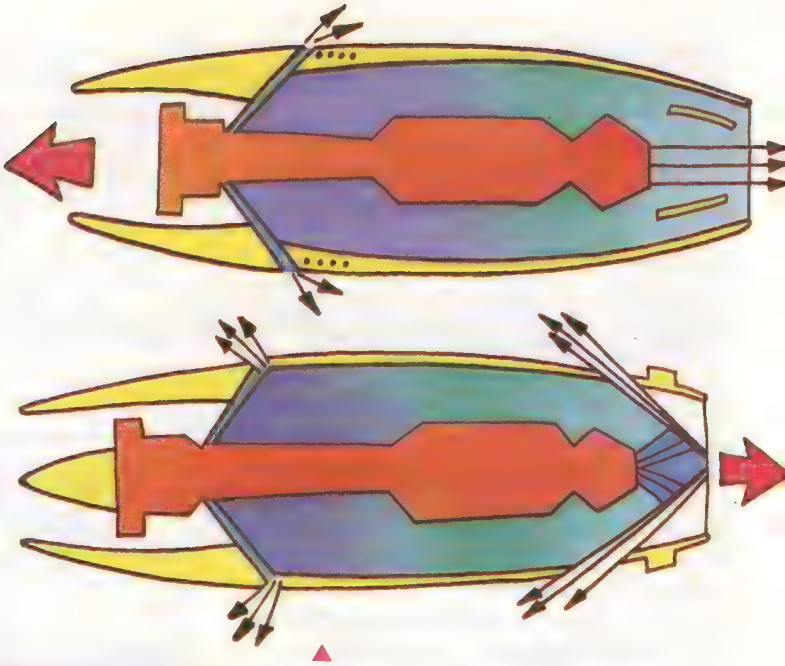

MOTORLARIN TERS ÇALIŞMASI

Gazlar gerideki bölümden dışarı çıkar ve uçak ilerler. Bu gazların çıkış yönü değiştirilirse uçak geriye gider. Bu özellik, uçağı özellikle yere inerken durdurmaya yarar.

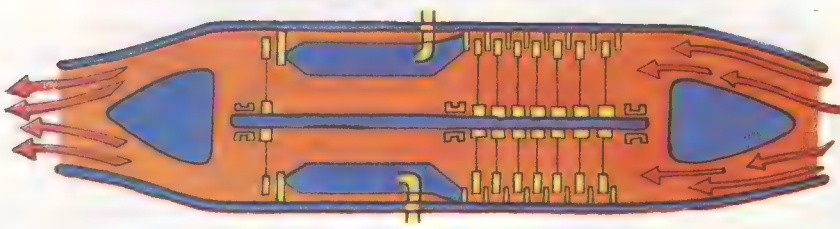

TÜRBOJET

Türbojette türbin öyle yapılmıştır ki, gazlardan çıkan enerji, kompresörü ve yardımcı araçları hareket ettirir. Enerjinin önemli bölümü gazın içinde kalarak egzos borusundan çıkar ve uçağı öne iter.

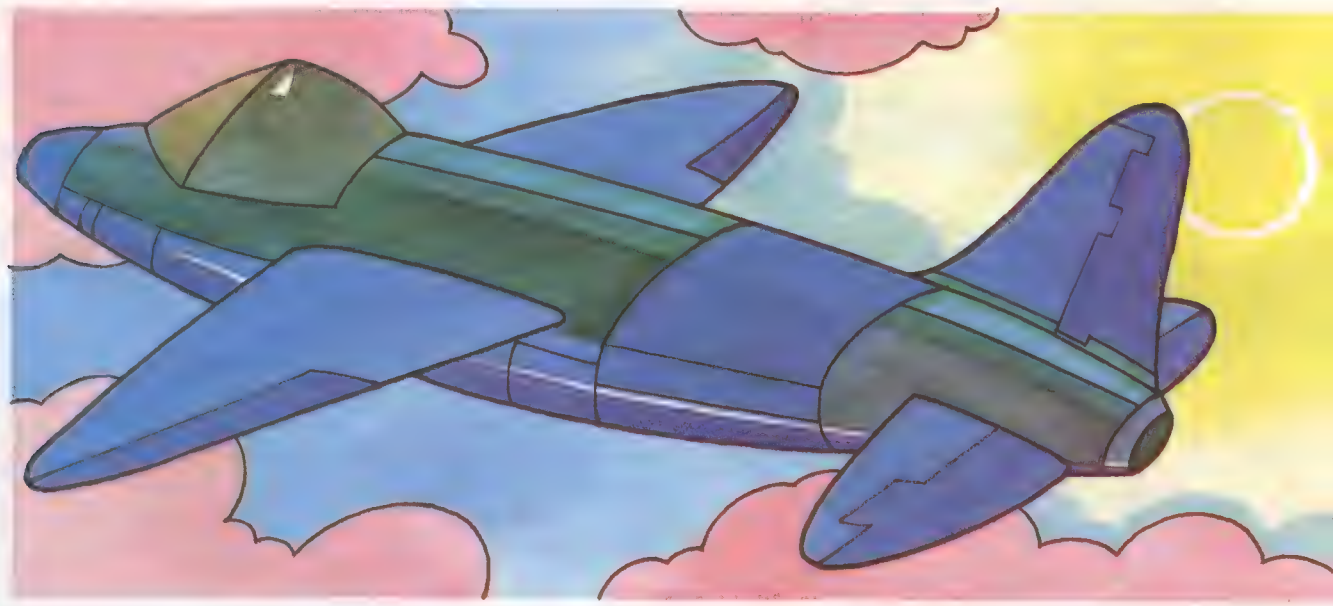

İLK JET UÇAĞI

Alman "Heinkel He 178" jet motoruyla donatılmış ilk uçaktı. 24 Ağustos 1939'da ilk kez uçtu. Ama askeri nedenlerle, geliştirilmesi bir sır olarak kaldı. 1941'de yapılan "He 280" ve kardeşi "He 178"de tehlike anında pilotu bulunduğu bölmeden fırlatan bir düzen vardı.

KAPTAN PİLOTUNUZ KONUŞUYOR...

"Bugüne kadar tam on iki tane uçak maketi yaptım. Hepsi de birbirinden güzel. Tek sorun, bu maketler uçmuyor. Ama onların uçmaması artık önemli değil. Ben uçtum. Hem de kocaman, gerçek bir uçakla... Kuruldum koltuğa, gel keyfim gel... Kafaya koydum: Büyüyünce ya hep uçakla gezeceğim ya da pilot olacağım."

TÜRK HAVA YOLLARI

BİL BUL EĞLEN

1

O	R	K	İ	N	O	S	Y	M	E	N	S	B
Ş	L	G	P	Ü	A	R	K	P	Z	A	Ç	A
V	Ö	A	C	N	F	O	C	Ü	D	T	S	L
H	Ç	İ	R	D	Ç	I	L	I	K	Y	A	İ
T	I	U	P	L	U	İ	V	M	I	E	T	N
Ü	T	Ö	G	Y	U	N	U	S	V	Z	H	A
A	L	D	Z	S	A	T	L	N	O	I	R	S
M	N	Ş	U	R	M	U	K	S	U	B	A	T
O	B	O	C	S	Y	I	T	R	K	G	Ö	Y
R	Z	K	A	L	K	A	N	E	N	I	Y	R
İ	B	M	O	U	R	H	Y	İ	K	B	P	İ
N	P	O	K	A	C	E	R	B	A	E	U	R
A	N	A	R	D	I	P	İ	R	A	N	H	A

Prof. Nimbus balık avına çıktı. Avladığı balıkların adları karelerde gizli. Bakalım bulabilecek misiniz?

2

Nimbus, Türk şiirini ve şairlerini çok sever. Ünlü bir şairimizin bir güzel şiirinden seçtiği iki dizeyi şifreli olarak yazdı. Sayıların hangi harfleri gösterdiği belli. Bakalım şekillerin hangi harflere uyduğunu bularak, sözkonusu dizeleri keşfedebilecek misiniz?

1-M
2-D
3-Ğ
4-N
5-K
6-T
7-R
8-Ş
9-S
10-V

❤ 1 ❤ 2 ◆ 3 4 ◆ 5 6 ◆ 4 ❤ 6 ❖ 1 4 ◆ 7 2 ◆

5 ❤ 7 2 ◆ 8 ✻ 1 9 ● 10 ◆ 7 9 ✻ 4 ✖ 4 ❤ 9 ● 9 ❤ 1 ❖ 8

3

1'den 16'ya kadar numaralı dairelerden ikisi birbirinin eşidir. Acaba hangisi?

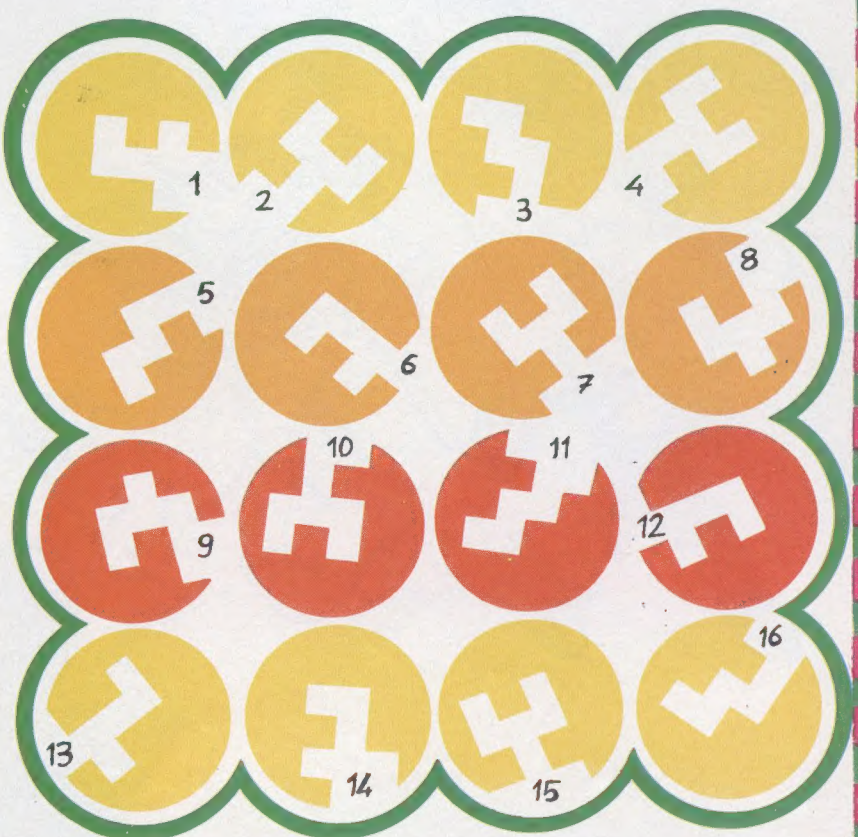

GEÇEN SAYININ BİL BUL EĞLEN YANITLARI

1-H, B, D, I, E, C, F, A, G

2-1-M, 2-P

3-1-MANDAL, 2-MELON ŞAPKA, 3-MUM

Yalayıp yutun Armağanı bulun!

Algida®

ASLANLI ÇUBUĞU BULANA BEDAVA

max

Aslanların aslanı, ormanların kralı aslan arkadaşınız Max size, yüzbinlerce bedava Max buz krem armağan ediyor. Şimdi hemen koşun. Bir Max alın... yalayıp yutun. Aslanlı çubuğu bulun. Anında, bir bedava Max kazanın.

Bu kampanya Milli Piyango İdaresi'nin 19.03.1991 tarih ve BODB-1991/416-2903 sayılı izniyle düzenlenmiştir. Kampanya 31.08.1991 tarihinde sona erecektir.
%8 oranında bedava vardır. Bu kampanya 01.05.1991 tarihinden itibaren geçerlidir.